

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

ความต้องการฝึกอบรมทางด้านการเกษตรของเกษตรกร
บ้านโนนค้อ ตำบลสะแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ 2542

Training Needs For Agricultural of Agriculturist

At Ban Nhone-Kho, Tumbon Sakae, Amphur Stuk, Changwat Burirum 1999

โดย

นายทวีศักดิ์ ทิมวัน

เสนอ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

พ.ศ. 2543

ปพ.
ทว ๘๘ ค
๘๕๔๓

T096223

เลขหมู่.....

เลขทะเบียน 96223

วันเดือนปี 2 JUN 2000

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เรื่อง ความต้องการฝึกอบรมทางการเกษตรของเกษตรกร

บ้านโนนค้อ ตำบลสะแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ 2542

Training Needs For Agricultural of Agriculturist

At Ban Nhone-Kho, Tumbon Sakae, Amphur Stuk, Changwat Buriram 1999

โดย

นายทวีศักดิ์ พิมวัน

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

วท.บ. (พัฒนาการเกษตร)

เมื่อวันที่ ๑๑.....เดือน.....พฤษภาคม.....พ.ศ. 2543

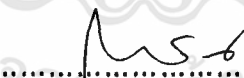
ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ

๒๒ พ.ค. ๕๓

(อาจารย์ดวงกมล ปานรศทิพ)

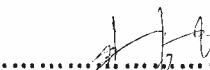
กรรมการปัญหาพิเศษ

๒๒/๐๕/๕๓

(อาจารย์ถนอมนวล สีทะกุลัง)

หัวหน้าภาควิชา

๒๒ พค ๕๓

(อาจารย์สุมาภรณ์ ชันศรี)

ร/พ

ท ๒๕๘๑

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวน ๒๕๔๒ กับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : ความต้องการฝึกอบรมทางด้านการเกษตรของเกษตรกรบ้านโนนค้อ
ตำบลสะแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ 2542

โดย : นายทวีศักดิ์ พิมวัน

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

สาขาวิชาเอก : พัฒนาการเกษตร

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ : ..... Anthml ..... 22 / ๖๓. / ๕๖

(อาจารย์ดวงกมล ปานรศทิพ)

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ คือ การศึกษาความต้องการฝึกอบรมทางด้านการเกษตรของเกษตรกร และศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

เกษตรกรที่ทำการวิจัย คือ เกษตรกรบ้านโนนค้อ ตำบลสะแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามและทำการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย พิสัยและค่าไควสแควร์

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 56.69 เป็นเพศชาย ร้อยละ 40.13 มีอายุระหว่าง 38 - 48 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้นร้อยละ 32.48 มีสถานภาพทางการสมรสแล้ว ร้อยละ 80.89 มีภูมิลำเนาอยู่ในบ้านโนนค้อร้อยละ 91.72 อาชีพหลักคือทำนา ร้อยละ 77.07 อาชีพรองเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 34.40 มีที่ดินเป็นของตนเอง ร้อยละ 94.90 สภาพหนี้สินของครอบครัวพบว่ามีการกู้ยืมร้อยละ 94.90 ส่วนมากกู้มาจาก ธ.ก.ส. และเกษตรกรไม่เคยมีประสบการณ์ในการฝึกอบรมมาก่อนถึงร้อยละ 66.24 เกษตรกรร้อยละ 64.97 อาศัยสื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นแหล่งความรู้ กรณีประสบปัญหาจะแก้ปัญหาจากประสบการณ์ ร้อยละ 54.14 มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท/ปี ร้อยละ 28.66

ความต้องการรับฝึกอบรมของเกษตรกรมากที่สุดคือด้านการเพาะปลูก ร้อยละ 94.90 ระยะเวลาในการฝึกอบรมมีเกษตรกรเห็นว่าควรจัดการฝึกอบรมปีละ 1 ครั้ง ร้อยละ 50.31 และครั้งละ 3 วันร้อยละ 42.68 เกษตรกรร้อยละ 77.70 คิดว่าวันหยุดราชการ (เสาร์ - อาทิตย์) เหมาะสมในการฝึกอบรม ช่วงเวลาเหมาะสม เริ่มวันร้อยละ 62.42 เดือนที่เกษตรกรต้องการฝึกอบรมมากที่สุดคือ เมษายน ร้อยละ 37.50 มุ่งเน้นด้านบรรยายและปฏิบัติ ร้อยละ 61.14 ใช้สถานที่โรงเรียนบ้านโนนค้อมากที่สุดคือ ร้อยละ 52.22

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในด้านปัญหาด้านการฝึกอบรมทางการเกษตรของเกษตรกรมาที่สุดในขณะนี้คือ ไม่เข้าใจ
ในเนื้อหาและขั้นตอนการปฏิบัติไม่สอดคล้องกับทฤษฎี

สำหรับสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ที่มีผลต่อความต้องการฝึกอบรม ได้แก่
เพศ อายุ จะทำให้เกษตรกรมีความต้องการฝึกอบรมที่แตกต่างกันไป ส่วนระดับการศึกษา จะไม่
มีผลกระทบต่อความต้องการฝึกอบรมด้านการเกษตรของเกษตรกรเลย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยาม

ปัญหาพิเศษฉบับนี้ได้จัดทำขึ้น เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร) ซึ่งกว่าจะเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์ได้นี้ ต้องพบกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ มากมาย ซึ่งทั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากบุคคลต่างๆ ที่ให้คำแนะนำ คำปรึกษาและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ข้าพเจ้าขอขอบคุณมา ณ. โอกาสนี้ คือ อาจารย์ ดวงกมล ปานรศทิพ ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ อาจารย์ อนุมนนวล สีหะกุลัง กรรมการปัญหาพิเศษ และผู้ใหญ่จักรภพ สีสาสถาน ผู้ใหญ่บ้านโนนค้อ นายแก้วหน้า พนมใส ที่ประสานงาน และขอบคุณทุกๆ ท่านที่กรุณาเป็นกำลังใจให้แก่ข้าพเจ้าตลอดมา รวมทั้งขอขอบพระคุณผู้ที่ให้ข้อมูลทุกท่านในการกรอแบบสอบถามทุกข้อทุกฉบับ

ข้าพเจ้าหวังว่าปัญหาพิเศษฉบับนี้ คงจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ได้พบเห็นและผู้สนใจในเรื่องนี้ได้ไม่มากนักน้อย ความดีใดๆ ที่บังเกิดขึ้น ก็ขอมอบให้แก่บุคคลดังกล่าวข้างต้น แต่หากมีข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าขอรับไว้และกราบขออภัยมา ณ. ที่นี้ด้วย

นายทวีศักดิ์ พิมวัน

พฤษภาคม 2543

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	( )
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
ขอบเขตของการศึกษา	2
นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ	3
บทที่ 2 ตรวจเอกสาร	4
ความหมายของการฝึกอบรม	4
วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	5
รูปแบบการฝึกอบรม	6
หลักการฝึกอบรมทางการเกษตร	9
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ข้อมูลพื้นฐาน	9
สมมุติฐาน	11
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	12
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	12
เครื่องมือและการเก็บข้อมูล	12
การวิเคราะห์ข้อมูล	13
งบประมาณที่ใช้ในการศึกษา	14
ตารางการปฏิบัติงาน	15
บทที่ 4 ผลการวิจัย	16
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปด้านสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	16
ตอนที่ 2 ความต้องการเข้ารับการฝึกอบรมทางการเกษตรของเกษตรกร	23
ตอนที่ 3 ทดสอบสมมุติฐานการวิจัย	35

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 (ต่อ)	
ปัญหาและข้อเสนอแนะ	41
วิจารณ์ผล	42
บทที่ 5	
สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	43
สรุป	43
ข้อเสนอแนะ	46
เอกสารอ้างอิง	47
ภาคผนวก แบบสอบถาม	49

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงระยะเวลาการปฏิบัติงาน	15
2 แสดงข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร	19
3 แสดงอันดับความต้องการเข้ารับบริการฝึกอบรม	23
4 แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามระดับความต้องการเนื้อหา (ด้านการเพาะปลูก)	25
5 แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามระดับความต้องการเนื้อหา (ด้านปศุสัตว์)	27
6 แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามระดับความต้องการเนื้อหา (ด้านประมง)	29
7 แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามระดับความต้องการเนื้อหา (ด้านเครื่องมือทางการเกษตร)	30
8 แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามระดับความต้องการเนื้อหา (ด้านธุรกิจเกษตร)	31
9 แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามระดับความต้องการเนื้อหา (ด้านอุตสาหกรรมเกษตร)	32
10 แสดงด้านการจัดการด้านการฝึกอบรม	34
11 แสดงการทดสอบสมมุติฐาน (ด้านเพศ)	36
12 แสดงการทดสอบสมมุติฐาน (ด้านอายุ)	38
13 แสดงการทดสอบสมมุติฐาน (ด้านการศึกษา)	40

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหาและที่มาของการศึกษา

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ที่ทำรายได้ให้กับประเทศชาติ เนื่องจากนโยบายการเกษตรไทยจะเน้นหนักไปในการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตเพื่อให้ผลผลิตต่อไร่สูงขึ้น เพราะผู้วางนโยบายเชื่อว่า ถ้าผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นแล้ว ผลผลิตรวมจะสูงขึ้นและสามารถส่งขายต่างประเทศได้ ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อรายได้ประชาชาติ และรายได้ของเกษตรกร ดังนั้นนโยบายการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 นี้จึงมุ่งเน้นไปที่การเพิ่มผลผลิตต่อไร่ โดยเริ่มในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจต่างๆ เช่น การชลประทาน ถนนหนทาง การคมนาคมขนส่ง การค้นคว้าวิจัยทางการเกษตร การส่งเสริมการเกษตร สินเชื่อเพื่อการเกษตรและการบริการต่างๆ ผลผลิตทางการเกษตรเป็นสินค้าส่งออกซึ่งเป็นผลพลอยได้จากผลผลิตที่เหลือจากการบริโภคในประเทศ (สุกานดา จันทนฤกษ์, 2529)

แต่การพัฒนาอาชีพการเกษตรให้ประสบกับผลสำเร็จ เกษตรกรจะต้องมีความรู้ทางวิชาการที่ถูกต้อง ในด้านการประกอบอาชีพด้านการเกษตร และหลักปฏิบัติ การจัดการเพื่อให้สามารถใช้ปัจจัยการผลิตและทรัพยากรที่มีอยู่ในหมู่บ้านและท้องถิ่น อย่างสอดคล้องกันและเกิดประโยชน์สูงสุด นั่นคือ เกษตรกรหรือบุคคลภายในครอบครัวทุกคนควรจะได้รับการศึกษาทั้งด้านวิชาการ และความรู้ทางวิชาการ หลักปฏิบัติที่แท้จริงในไร่นา ไม่ว่าจะมีความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิต ทางการจัดการ ทางการตลาด เป็นต้น หากเกษตรกรทำการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เท่าที่ปัจจัยการผลิตเอื้ออำนวยต่อสภาพการเกษตรแล้ว ก็จะส่งผลให้เกษตรกรเล็งเห็นความสำคัญของทรัพยากรที่มีอยู่ว่าควรจะมีการจัดการอย่างไร จึงจะเหมาะสมที่สุด การฝึกอบรมจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีเมื่อเกษตรกรได้รับการฝึกอบรมทางด้านความรู้ ทักษะและเจตคติทางการเกษตรแล้วอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกัน เมื่อกลับไปปฏิบัติงานจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือเจตคติในการปฏิบัติงานได้ผลดียิ่งขึ้น

ดังที่บ้านโนนคือ ตำบลสะแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ประกอบกับไม่เคยมีการนำการฝึกอบรมทางการเกษตรเข้าไปในหมู่บ้านเลย

ดังนั้นการศึกษาและสำรวจความต้องการในการฝึกอบรมทางการเกษตรของเกษตรกรบ้านโนนค้อครั้งนี้ จึงได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลเกี่ยวข้องต่อการเข้าฝึกอบรมหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้นำไปใช้เป็นประโยชน์ในการจัดฝึกอบรมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา (Objective of the Study)

1. ศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคมของเกษตรกร
2. ศึกษาความต้องการฝึกอบรมทางการเกษตรของเกษตรกร
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม บางประการของเกษตรกรกับความต้องการในการฝึกอบรมทางการเกษตร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Significance of the Study)

1. ทราบถึงสภาพพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจและสังคมบางประการของเกษตรกร
2. ทราบถึงความต้องการการฝึกอบรมทางการเกษตรของเกษตรกร
3. ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกับความต้องการในการฝึกอบรม
4. ทราบถึงข้อเสนอแนะของเกษตรกรซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้นำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการฝึกอบรมต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาและข้อจำกัดของการศึกษา (Scope and Limitation)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งจะทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ข้อมูลพื้นฐานด้านความต้องการการฝึกอบรมทางการเกษตร การวิจัยครั้งนี้จะทำการศึกษาเฉพาะเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านโนนค้อ ตำบลสะแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ (Operational Definition of Terms)

การฝึกอบรมทางการเกษตร เป็นกระบวนการที่จัดขึ้นอย่างมีระบบแบบแผน ซึ่งมุ่งหวังที่จะพัฒนาบุคคลหรือเกษตรกรให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรม ความรู้ ทักษะคติทางการเกษตร เพื่อให้สามารถดำเนินการและปฏิบัติงานด้านการเกษตร เพื่อนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพของผลผลิต

ความต้องการฝึกอบรมทางการเกษตร เป็นความต้องการที่จะหาประสบการณ์ใหม่ๆ หรือความรู้วิชาการใหม่ๆ ทางด้านการเกษตร จากการฝึกอบรมทางการเกษตรมาเพื่อเกิดความชำนาญในการที่จะนำประสบการณ์จากการฝึกอบรมทางการเกษตร มาปรับปรุง ประยุกต์ใช้กับการประกอบอาชีพทางการเกษตร

อาชีพหลัก อาชีพที่ทำรายได้ให้กับเกษตรกรมากที่สุดในรอบปีเท่านั้น

อาชีพรอง อาชีพที่ทำรายได้ให้กับเกษตรกรรองจากรายได้หลัก

เกษตรกรที่มีอายุมาก หมายถึง เกษตรกรที่มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 39.92 ปี ซึ่งเป็นอายุเฉลี่ยของประชากรที่ทำการศึกษายู่

เกษตรกรที่มีอายุน้อย หมายถึง เกษตรกรที่มีอายุน้อยกว่า 39.92 ปี ซึ่งเป็นอายุเฉลี่ยของประชากรที่ทำการศึกษายู่

เกษตรกรที่มีการศึกษาสูง หมายถึง เกษตรกรที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป

เกษตรกรที่มีการศึกษาน้อย หมายถึง เกษตรกรที่มีการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายลงมา

เกษตรกร หมายถึง ตัวแทนของครอบครัวของเกษตรกร 1 คน/ครอบครัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ มีการตรวจเอกสารในหัวข้อต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังแนวการตรวจเอกสารมีต่อไปนี

1. ความหมายของการฝึกอบรม
2. วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม
3. รูปแบบการฝึกอบรม
4. ประโยชน์การฝึกอบรม
5. หลักการฝึกอบรมทางการเกษตร
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. ข้อมูลพื้นฐานบ้านโนนค้อ

ความหมายของการฝึกอบรม

สุรพล จันทราปัดย์ (2523 : 25) ได้ให้ความเห็นว่า การฝึกอบรม คือ กระบวนการที่จะทำ ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจ ทักษะคติ และความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกระทั่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมนั้น

ชัชรี นฤทุม (2526 : 27) ได้ให้ความหมายว่า การฝึกอบรม (Training) เป็นกระบวนการที่จัดขึ้นอย่างมีระบบแบบแผน ซึ่งมุ่งหวังที่จะพัฒนาบุคคลให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรม ความรู้ ทักษะคติ และความรู้ความเข้าใจอันดี เพื่อให้สามารถดำเนินการและปฏิบัติงานนั้นๆ ได้ เพื่อนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพของผลผลิต

ทองฟู ชินนะโชติ (2531 : 7) ให้ความหมายว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่จัดขึ้น เพื่อพัฒนาบุคลากร เป็นการเพิ่มพูนความถนัด (Skill) ความรู้ (Knowledge) ทักษะคติ (Attitude) ความเข้าใจ (Understanding) พัฒนานิสัยการทำงานให้ถูกต้อง เพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงาน และเป็นกระบวนการที่มีระเบียบและระบบเพื่อเพิ่มพูนและก่อให้เกิดผลสำเร็จขององค์กร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มาลัย หุวะนันท์ (2507 : 31) ได้อธิบายความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่าการฝึกอบรมคือ กรรมวิธีในอันที่จะเพิ่มพูนสมรรถภาพในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานทั้งในด้านความคิด การกระทำ ความสามารถ ความรู้ ความชำนาญและหาที่ต่าง

น้อย ศิริโชติ (2523 : 6) ได้ให้ความเห็นว่าการฝึกอบรมเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยจัดทำเป็นช่วงๆ หรือระยะเวลาตามความเหมาะสมของแต่ละเรื่อง ซึ่งอาจใช้เวลา 3 วัน 1 สัปดาห์ 2 สัปดาห์ หรือมากกว่านั้น การฝึกอบรมอาจเป็นหน่วยงานราชการหรือบริษัทห้างร้านก็ได้

จากความหมายที่หลากหลาย ท่านได้ให้ไว้ก็พอที่จะสรุปได้ว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เกิดความรู้ ประสบการณ์และทักษะจนผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ให้เกิดประโยชน์กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ตามต้องการ

วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

พัฒนา สุขประเสริฐ (2541 : 56-6) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม โดยทั่วไปแล้ว มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. เพิ่มพูนความรู้ (Knowledge)
2. พัฒนาทักษะ (Skill)
3. เปลี่ยนแปลงเจตคติ (Attitude)

เมื่อบุคคลได้รับการฝึกอบรมทางด้านความรู้ ทักษะและเจตคติแล้วอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกัน เมื่อกลับไปปฏิบัติงาน จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือเจตคติในการปฏิบัติงานทำให้การปฏิบัติงาน ได้ผลดียิ่งขึ้น

เพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) การเพิ่มพูนความรู้ หรือเสริมสร้างปัญญาหรือปรับปรุงแก้ไข ความรอบรู้ เพื่อการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลในแต่ละระดับ สามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ นอกเหนือจากการฝึกอบรมยังสามารถพุ่งสูงขึ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถวิเคราะห์แยกแยะให้เห็นองค์ประกอบต่างๆ การเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจอาจขยายไปถึงการเพิ่มขีดความสามารถในการนำไปใช้ปรับปรุงในสถานการณ์จริงด้วย เป็นการเสริมความรู้ความสามารถในอาชีพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พัฒนาทักษะ (Skill) การพัฒนาทักษะความชำนาญ เป็นจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมและการพัฒนาที่ระยะยาว รวมถึงตั้งแต่การจัดลำดับความสำคัญของงาน การเพิ่มความมั่นใจในการตัดสินใจทำให้สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และคล่องตัว จนมีความเชื่อมั่นว่าจะสามารถทำได้เอง ในสถานการณ์จริง ท้องถิ่น และความพร้อมของตน การเพิ่มจำนวนครั้งหรือความถี่ในการฝึกปฏิบัติทำให้มีประสบการณ์และทักษะในการทำงานสูงขึ้น ก่อให้เกิดความมั่นใจได้เป็นอย่างดี สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เปลี่ยนแปลงเจตคติ (Attitude) เมื่อสร้างเจตคติที่ดีที่เหมาะสมแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทำให้มีกำลังใจ หรือขวัญที่ดีในการทำงาน การฝึกอบรมโดยทั่วไปมักมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงแก้ไข ความรอบรู้ เพื่อการปฏิบัติงานและเพิ่มทักษะความชำนาญการแต่ละเลขการรู้งานบุคลากรให้ปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ดีขึ้น ทั้งที่การรู้งานบุคลากรเป็นเรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งที่จะต้องคำนึงถึง เพราะหากบุคลากรมีความรู้ และทักษะในการทำงาน แต่หากขาดแรงจูงใจในการทำงานก็จะไม่นำความรู้และทักษะมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ และขาดความตั้งใจในการปฏิบัติงาน อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่บุคลากรที่ได้รับการฝึกอบรมและการพัฒนาไม่นำความรู้และทักษะที่ได้รับมาใช้ในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ ทำให้การฝึกอบรมไม่เกิดผลตามที่กำหนดไว้

รูปแบบการฝึกอบรม

น้อย ศิริโรติ (2523 : 71) ได้จำแนกการฝึกอบรมออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ประเภทการบรรยายและอภิปรายโดยผู้ทรงคุณวุฒิ รูปแบบการฝึกอบรมประเภทนี้ได้แก่
  - การบรรยายหรือปาฐกถา (Lecture or Speech)
  - การบรรยายเป็นชุด (Symposium)
  - การอภิปรายเป็นคณะ (Panel Discussion)
2. ประเภทให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีบทบาทร่วม เช่น
  - การสัมมนา (Seminar)
  - การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion)
  - การประชุม (Syndicate Method)
  - การระดมความคิด (Brainstorming)
  - การศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study)
  - การแสดงบทบาทสมมุติ (Role Playing)
  - การประชุมถกเถียง (Buzz Session)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การให้เวลาซักถาม (Question Period)
- การสัมภาษณ์ (Interview)
- การสาธิต (Demonstration)
- การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)
- ทัศนศึกษา (Field Trip)

3. ประเภทการพัฒนาเฉพาะบุคคล ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถปรับให้เข้ากับความสามารถในการเรียนรู้และความสะดวกของตนเองได้ เช่น

- การสอนแบบสำเร็จรูป (Programmed Instruction)
- การสอนแนะ (Coaching)

4. ประเภทใช้สื่อในการฝึกอบรม เช่น

- การใช้สไลด์ประกอบเสียง (Slide/Tape Presentation)
- การใช้ภาพยนตร์ประกอบ (Instructional Film)

นอกจากนี้ อุทัย หิรัญโต (2523 : 159-160) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีการอบรมนั้น มีอยู่มากมายหลายวิธี แต่ละวิธีจะเลือกวิธีใดขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้เข้ารับการฝึกอบรม วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมและประเภทของการฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรมแต่ละวิธี การฝึกอบรมมีความมุ่งหมายอันสำคัญอยู่ที่การเปลี่ยนท่าทีและพฤติกรรมในการทำงานของคนมากกว่าที่จะให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ รูปแบบการฝึกอบรมที่นิยมใช้กันอยู่ทั่วไป มีดังนี้คือ

- การบรรยาย (Lecture)
- การประชุมอภิปราย (Conference)
- การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing)
- การศึกษากรณีตัวอย่าง (Case Study)
- การสาธิต (Demonstration)
- การสัมมนา (Seminar)
- การฝึกการทำงาน (On the job Training)

ประโยชน์ของการฝึกอบรม

อุทัย หิรัญโต (2523 : 162) ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกอบรมเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่ง ที่ได้นำมาใช้จัดสรรความรู้เพื่อตอบสนองความต้องการหรือเพื่อพัฒนาบุคคลในส่วนที่เขาขาดหรือยังไม่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สมบูรณ์ ตามนัยของความต้องการที่จะให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งที่องค์กร ใดองค์กรหนึ่งจัดขึ้นเอง หรือส่งพนักงานขององค์กร ไปเข้ารับการฝึกอบรมจากสถาบันที่จัดการฝึกอบรม มีผู้กล่าวถึงประโยชน์ของการฝึกอบรมไว้ดังนี้

1. ช่วยลดระยะเวลาในการเรียนรู้ที่ทำให้ผลงานเป็นที่ยอมรับ
2. ช่วยปรับปรุงการปฏิบัติงานที่กำลังดำเนินอยู่
3. ก่อให้เกิดทัศนคติที่เหมาะสม
4. เป็นเครื่องมือช่วยในการแก้ปัญหาการปฏิบัติงาน
5. แก้ปัญหาเรื่องความต้องการกำลังคน
6. เป็นผลประโยชน์ต่อตัวพนักงาน
7. เพิ่มผลผลิต
8. ลดการควบคุมดูแล
9. สร้างความพอใจในการทำงาน
10. เป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหาร ในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง
11. ลดอุบัติเหตุที่เกิดจากผู้ปฏิบัติงานขาดทักษะและทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องความปลอดภัย

ในการทำงาน

12. เพิ่มความมั่นคงและขีดพูนขึ้น ในองค์กร
13. ลดต้นทุนขององค์กร

ประโยชน์ของการฝึกอบรมดังที่ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลนั้น เป็นลักษณะของการฝึกอบรมในหน่วยงานหรือองค์กร เพื่อให้เป็นแนวทางพิจารณาประโยชน์ของการจัดฝึกอบรมทางการเกษตรดังนี้คือ

1. ช่วยลดระยะเวลาในการเรียนรู้เทคโนโลยีที่เหมาะสมทางการเกษตร สามารถเพิ่มผลผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ก่อให้เกิดทัศนคติการดำรงชีพที่เหมาะสม สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน
3. การฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรม เป็นเครื่องมือช่วยแก้ปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและครอบครัวโดยตรง
4. ลดความเสี่ยงด้านการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตการเกษตร
5. ส่งเสริมการร่วมมือประสานงานทั้งระหว่างเกษตรกรด้วยกัน และระหว่างเกษตรกรกับทางราชการในการพัฒนาการเกษตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลักการจัดฝึกอบรมทางด้านการเกษตร

ซัซรี นฤทุม (2526 : 67) ได้ให้ความเห็นว่า ในการจัดการฝึกอบรมอย่างมีระบบนั้น ผู้บริการการฝึกอบรมจะต้องพิจารณาหลักสูตรที่จะใช้ในการฝึกอบรมไปตามขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์หาความจำเป็นในการฝึกอบรม (Training need) เพื่อจะได้อะไรคือปัญหาที่จำเป็นต้องแก้ไขด้วยการฝึกอบรม
2. จัดวางหลักสูตรที่ตอบสนองความจำเป็นนั้นๆ โดยเป็นการจัดหลักสูตรโดยวิเคราะห์จากความจำเป็นในการฝึกอบรมที่ค้นพบ
3. กำหนดวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม เป็นการกำหนดเป้าหมายในการทำงานส่งเสริมครั้งนี้ของเราว่า ต้องการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความสามารถ หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปทางใด
4. วิเคราะห์อาชีพหลักและความยากง่ายของอาชีพนั้นๆ เพื่อหาระดับความสำคัญของวิชาที่ควรจะให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้เรียนรู้ วิชาใดมีความสำคัญมากหรือยากต่อการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ก็จะจัดให้เป็นอันดับแรก และเรียงตามลำดับความสำคัญลงมา ซึ่งจะนำมาใช้ประโยชน์ในการกำหนดระยะเวลาของแต่ละวิชา
5. กำหนดหัวข้อวิชาและเนื้อหาสาระของวิชาเหล่านั้นเพื่อให้ความรู้ที่เราจะให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ตรงกับปัญหาและความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม
6. กำหนดวัตถุประสงค์ของแต่ละหัวข้อวิชาซึ่งจะช่วยทำให้มองเห็นถึงปัญหาที่เราจะต้องทำการฝึกอบรมและช่วยให้วิทยากรเตรียมตัวในเรื่องการสอนและการถ่ายทอดความรู้ได้อย่างเหมาะสม
7. กำหนดแนวทางในการฝึกอบรม ว่าในแต่ละวิชาจะมีทฤษฎีหรือแนวความคิดอย่างไร จึงจะเกิดประโยชน์แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมากที่สุด
8. กำหนดเทคนิคในการฝึก เป็นวิธีการหรือกลไกที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อรัญ สิงห์คำ (2523) ได้ดำเนินการศึกษาความต้องการการฝึกอบรมของเกษตรกรในอำเภอเสนาณรงค์ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า เกษตรกรต้องการการเข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เลี้ยงไหมเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งส่วนมากระบุว่ายังขาดวิชาความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ทำให้มีปัญหา ด้านการผลิตในแง่ปริมาณ และคุณภาพ แหล่งความรู้ที่ได้รับในการเลี้ยงไหมส่วนมากเป็นเพื่อน บ้านและจากสื่อมวลชนทางโทรทัศน์ ปัญหาด้านความสะอาดของโรงเรือนก็เป็นปัจจัยสำคัญ นอกจากนี้ยังพบว่า เกษตรกรระบุความสนใจต้องการเข้ารับการฝึกอบรมถึงร้อยละ 80.47 เรื่องที่ สนใจมากที่สุด เน้นด้านการป้องกันและกำจัดศัตรูไหม และต้องการเข้ารับการฝึกอบรมในช่วงเดือน เมษายน ไม่ควรมีระยะเวลาเกิน 3 วัน และสะดวกในวันหยุดราชการ ช่วงเช้า (7.00-12.00) ที่ศาลากลางบ้าน

สุรพล เศรษฐบุตร (2541) ได้ดำเนินการศึกษาความต้องการการฝึกอบรมของเกษตรกร ในตำบลชุมโค อำเภอประทิว จังหวัดชุมพร พบว่าส่วนใหญ่เกษตรกรไม่ได้มีการติดต่อพบปะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในรอบ 2 เดือน เรื่องที่ต้องการอบรมมากที่สุด คือ ด้านธุรกิจเกษตร และการเพาะปลูก ปศุสัตว์/สัตว์वाल อุตสาหกรรมเกษตร และประมงตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า เกษตรกรรับข่าวสารด้านการเกษตร จากนิตยสารและบทความ รองลงมาได้แก่ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสถานีวิทยุ

ศุภสมบุญ อังรัตนกร (2535) ได้ดำเนินการศึกษาความต้องการฝึกอบรมของเกษตรกร ในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร พบว่า เกษตรกรมีอาชีพเพียงอย่างเดียวมากที่สุดคือการทำนา ร้อยละ 44.08 มีความต้องการการฝึกอบรมในเรื่องภาวะการตลาดผลผลิตทางการเกษตรมากที่สุด ปัญหาที่เกษตรกรประสบมากที่สุดคือ ปัญหาด้านด้านราคาผลผลิต ร้อยละ 24.21 และต้องการเข้า รับการฝึกอบรมในช่วงเดือนเมษายน ปีละ 1 ครั้ง และมีระยะเวลาในการฝึกอบรมประมาณ 1-3 วัน แหล่งความรู้เพิ่มเติมทางด้านการเกษตรที่เกษตรกรได้รับมากที่สุดคือ สื่อมวลชน ร้อยละ 59.21 ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์

สภาพพื้นฐานบ้านโนนค้อ

จากการสำรวจของผู้วิจัย พบว่า บ้านโนนค้อตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอสตึก อยู่ใน เขตการปกครองของตำบลสะแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 8 กิโลเมตร โดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบลุ่มเหมาะสำหรับปลูกพืช มีแม่น้ำมูลไหลผ่านและอ่างเก็บน้ำ ภายในหมู่บ้าน มีจำนวนครอบครัวทั้งหมด 157 ครอบครัว ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ

หลักคือทำนา และเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพรอง ประชากรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา
ตอนต้น แหล่งเงินกู้ที่สำคัญ คือ ธ.ก.ส. และมีรายได้ปีละมากกว่า 20,000 บาท/ปี

สมมุติฐานการวิจัย

1. เกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกันมีความต้องการฝึกอบรมทางการเกษตรแตกต่างกัน
2. เกษตรกรที่มีการศึกษาแตกต่างกันมีความต้องการฝึกอบรมทางการเกษตรแตกต่างกัน
3. เกษตรกรที่มีเพศที่แตกต่างกันมีความต้องการฝึกอบรมทางการเกษตรแตกต่างกัน

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ อายุ การศึกษา เพศ

ตัวแปรตาม ความต้องการฝึกอบรมทางการเกษตร

เค้าโครงงานวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีการและอุปกรณ์ในการวิจัย

ประชากร (Population)

ประชากร คือ เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่ 8 ตำบลสะแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวนทั้งหมด 157 ครัวเรือน

เครื่องมือและการเก็บข้อมูล (Instrument and Data Gathering)

วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม จะใช้เครื่องมือคือ แบบสอบถามที่มีคำถามแบบ ปลายปิด (Close-ended question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended question) ที่จัดทำขึ้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องสามารถจำแนกรายละเอียดข้อความในแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปด้านสภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม

ตอนที่ 2 ความต้องการเข้ารับการฝึกอบรมทางด้านการเกษตรของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการฝึกอบรมทางการเกษตร

การทดสอบแบบสอบถาม (Pre-Test)

จะทำการทดสอบเครื่องมือโดยใช้กลุ่มเกษตรกรที่มีลักษณะพื้นฐานทางการเกษตรเหมือนกันโดยใช้ เกษตรกรบ้านซังมงคล หมู่ 20 ตำบลนิคม อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 10 ครอบครั้ว เพื่อตรวจสอบข้อผิดพลาดของแบบสอบถาม เพื่อจะนำมาแก้ไขข้อบกพร่องก่อนการทดสอบจริงกับเกษตรกร

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

เมื่อรวบรวมแบบทดสอบที่ได้รับกลับคืนมาแล้ว ได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติต่อไปนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้วิเคราะห์ สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร, ระดับความต้องการฝึกอบรมและการจัดการฝึกอบรม ดังสูตรต่อไปนี้

$$\text{ร้อยละ} = \frac{X \times 100}{N}$$

X = จำนวนตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

N = จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

2. ค่าเฉลี่ย (Average) ใช้คำนวณในส่วนของความต้องการเข้ารับการฝึกอบรม โดยได้กำหนดระดับความต้องการไว้เป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับความต้องการมาก	เท่ากับ	3	คะแนน
ระดับความต้องการปานกลาง	เท่ากับ	2	คะแนน
ระดับความต้องการน้อย	เท่ากับ	1	คะแนน

การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

$$\text{สูตร} \quad \bar{X} = \frac{(n_3 \times 3) + (n_2 \times 2) + (n_1 \times 1)}{N}$$

กำหนดให้ $\bar{X}$ คือ ค่าเฉลี่ยของคะแนน

N คือ ประชากรทั้งหมด

n_3 คือ มาก

n_2 คือ ปานกลาง

n_1 คือ น้อย

และการจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยของระดับความต้องการได้นำมาเปรียบเทียบเกณฑ์ดังนี้ (ประคอง กรรสูต, 2528 : 70)

1.00 – 1.66	ตรงกับ	น้อย
1.67 – 2.33	ตรงกับ	ปานกลาง
2.34 – 3.00	ตรงกับ	มาก

3. ไค์สแควร์ (Chi-Square) ใช้ทำการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับประชากรเดียว (สุรินทร์ นิยมางกูล, 2533 : 133-141)

$$\text{ใช้สูตร } X^2_{r,c} = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c \frac{(O_{ij} - E_{ij})^2}{E_{ij}} \quad \text{df 1.}$$

$$i = 1, j = 1$$

O_{ij} = ความถี่ที่สังเกตได้ (Observed frequency) ของกลุ่มที่ i

E_{ij} = ความถี่ที่คาดว่าจะเป็น (Expected frequency) ของกลุ่มที่ j

ความเป็นอิสระ df = $(r - 1)(c - 1)$

กำหนดให้ r ข้อมูลของตัวแปรด้านแนวนอน

c ข้อมูลของตัวแปรด้านแนวตั้ง

งบประมาณ

ค่าวัสดุอุปกรณ์	2,000	บาท
ค่าเดินทาง	500	บาท
อื่นๆ	500	บาท
รวม	<u>3,000</u>	บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนการดำเนินงาน

ตารางที่ 1 แสดงระยะเวลาการปฏิบัติงาน

แผนการดำเนินงาน	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.
ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นและวางแผน	_____					
จัดทำโครงการศึกษา		_____				
ออกแบบสอบถาม			_____			
เก็บข้อมูลภาคสนาม				_____		
ประมวลและวิเคราะห์ข้อมูล					_____	
สรุปผลการศึกษา						_____
เขียนรายงานและจัดพิมพ์รูปเล่ม						_____

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

จากการทำการวิจัยความต้องการฝึกอบรมทางด้านการเกษตรของเกษตรกรบ้านโนนค้อ ตำบลสะแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถแบ่ง ผลการวิจัย ออกได้เป็น 3 ตอน

1. สภาพพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจและสังคมบางประการของเกษตรกร
2. ความต้องการฝึกอบรมทางด้านการเกษตรของเกษตรกร
  - เนื้อหาวิชา (ความรู้และทักษะ)
  - ด้านการจัดการฝึกอบรม
3. ปัญหาทางด้านการฝึกอบรมและข้อเสนอแนะของเกษตรกร
4. การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

ผลการวิจัยเกษตรกรในบ้านโนนค้อ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 157 ครัวเรือน มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 2)

1.1 เพศ

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรในหมู่บ้านโนนค้อ ร้อยละ 56.69 เป็นเพศชาย และร้อยละ 43.31 เป็นเพศหญิง

1.2 อายุ

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกร มีอายุ 38 – 48 ปี ร้อยละ 40.13 รองลงมา มีอายุระหว่าง 49 – 59 ปี ร้อยละ 21.02 มีอายุระหว่าง 27 – 37 ปี ร้อยละ 17.83 และร้อยละ 14.59 มีอายุระหว่าง 16 – 26 ปี สำหรับเกษตรกรที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 6.37 โดยมีอายุสูงสุด 70 ปี ต่ำสุดคือ 16 ปี อายุเฉลี่ย 39.92 ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3 ระดับการศึกษา

การศึกษาของเกษตรกร ร้อยละ 32.48 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น รองลงมา ร้อยละ 26.11 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย และร้อยละ 12.10 จบมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 10.19 จบระดับอนุปริญญา ร้อยละ 6.37 จบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับปริญญาตรีเพียง ร้อยละ 5.11 ไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 3.82 และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงน้อยที่สุดเพียง ร้อยละ 1.91

1.4 สถานภาพทางการสมรส

เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 80.89 สมรสแล้ว ส่วนเกษตรกรที่เป็น โสดมีเพียงร้อยละ 9.11

1.5 ภูมิลำเนาเดิม

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 91.72 เป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในหมู่บ้าน โนนคือ ส่วนเกษตรกรส่วนที่เหลือเป็นเกษตรกรที่ย้ายมาจากที่อื่น คือ ร้อยละ 5.10 มาจากบ้านโนนสำราญ ย้ายมาจากอำเภอสตึกและขอนแก่น ในจำนวนที่เท่ากันคือ ร้อยละ 1.27 ชัยภูมิ ร้อยละ 0.67

1.6 อาชีพหลัก

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 77.07 ทำนาเป็นอาชีพหลัก ร้อยละ 8.92 ประกอบอาชีพอื่นได้แก่ ค้าขาย และรับราชการ เกษตรกรจำนวนร้อยละ 7.64 ทำสวนเป็นอาชีพหลัก และจำนวน 4.46 เลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพหลัก ส่วนเกษตรกรทำไร่ มีเพียง ร้อยละ 1.91 เท่านั้น

1.7 อาชีพรอง

จากการศึกษาพบว่า อาชีพรองของเกษตรกร ร้อยละ 34.40 คือการเลี้ยงสัตว์ รองลงมา ร้อยละ 24.20 ทำนาเป็นอาชีพรอง และมีการทำสวน ทำไร่ ค้าขาย ร้อยละ 21.66, 10.20 และ 9.54 ตามลำดับ

1.8 สภาพการถือครองที่ดิน

เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 94.90 มีที่ดินเป็นของตนเอง ส่วนเกษตรกรที่เช่าที่ดินเพื่อการเกษตรมีจำนวนน้อยมาก คือ ร้อยละ 5.10 เท่านั้น

1.9 จำนวนแรงงานด้านการเกษตร

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีสมาชิกที่เป็นแรงงานเกษตรระหว่าง 4 – 6 คน ร้อยละ 66.88 มากสุด และมีสมาชิกเกษตรระหว่าง 1 – 3 คน, 7 – 9 คน, 10 – 12 คน ร้อยละ 19.75, 12.74 และ 0.63 ตามลำดับ โดยมีจำนวนแรงงานต่ำสุด 2 คนและสูงสุด 10 คน

1.10 ภาวะหนี้สินของครอบครัว

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 94.90 มีการกู้ยืมเพื่อมาทำการเกษตร และมีเพียง ร้อยละ 5.10 เท่านั้นที่ไม่กู้ยืมเพื่อมาประกอบอาชีพทางการเกษตร

1.11 แหล่งกู้

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่มีการกู้ยืมเงินมาเพื่อทำการเกษตร ร้อยละ 75.00 กู้ยืมเงินจาก ธ.ก.ส. จากพ่อค้าและสหกรณ์การเกษตรเท่ากัน ร้อยละ 6.59 และมีการกู้ยืมจากญาติพี่น้องเพื่อนบ้านและธนาคารพาณิชย์ ร้อยละ 3.94

1.12 ประสบการณ์การเข้ารับการฝึกอบรม

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรในบ้านโนนค้อไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมมีจำนวน ร้อยละ 66.24 ส่วนเกษตรกรที่เคยเข้าร่วมรับการฝึกอบรมร้อยละ 33.76 จะเห็นว่าเกษตรกรมีประสบการณ์ในการฝึกอบรมน้อย

1.13 สถานที่ที่เกษตรกรเคยเข้ารับการฝึกอบรม

ในจำนวนเกษตรกรที่เคยเข้ารับการฝึกอบรม พบว่า ได้รับการฝึกอบรมในสำนักงานเกษตรอำเภอมากที่สุดร้อยละ 62.26 รองลงมาคือ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ และสถาบันการศึกษามีเพียงร้อยละ 22.64 และ 15.10 ตามลำดับ

1.14 แหล่งความรู้ของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรรับข้อมูลจากทางสื่อสารมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ มากที่สุด ร้อยละ 64.97 รองลงมาจะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น เกษตรตำบล พัฒนาการ ร้อยละ 19.11 และน้อยที่สุด ร้อยละ 15.92 จะติดตามจากวารสาร หนังสือทางการเกษตร

1.15 กรณีประสบปัญหาเกษตรกรปรึกษา

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 54.14 จะแก้ปัญหาจากประสบการณ์ของตนเอง รองลงมาจะปรึกษาเพื่อนบ้าน ร้อยละ 33.12 และร้อยละ 12.74 จะปรึกษาเจ้าหน้าที่ของรัฐ

1.16 รายได้ของเกษตรกร

เกษตรกรร้อยละ 28.66 มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท/ปี รองลงมาคือ เกษตรกรมีรายได้อยู่ระหว่าง 10,001 – 15,000 และ 15,001 – 20,000 บาท/ปี มีจำนวนเท่ากัน คือร้อยละ 22.93 ส่วนเกษตรกรที่มีรายได้อยู่ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท/ปีและต่ำกว่า 5,000 บาท/ปี มีเพียงร้อยละ 14.65 และ 10.83 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

ข้อมูล	จำนวน (N = 157)	ร้อยละ (%)
1.1 เพศ		
ชาย	89	56.69
หญิง	68	43.31
1.2 อายุ		
16 – 26 ปี	23	14.65
27 – 37 ปี	28	17.83
38 – 48 ปี	63	40.13
49 – 59 ปี	33	21.02
60 ปีขึ้นไป	10	6.37
อายุสูงสุด 70 ปี		
อายุต่ำสุด 16 ปี		
อายุเฉลี่ย 39.92 ปี		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน (N = 157)	ร้อยละ (%)
1.3 ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	6	3.82
ประถมศึกษาตอนต้น	51	32.48
ประถมศึกษาตอนปลาย	41	26.11
มัธยมศึกษาตอนต้น	19	12.10
มัธยมศึกษาตอนปลาย	10	6.37
อนุปริญญา	16	10.19
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	3	1.91
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	3	1.91
ปริญญาตรี	8	5.11
1.4 สถานภาพทางการสมรส		
โสด	30	19.11
สมรส	127	80.89
1.5 ภูมิลำเนาเดิม		
อยู่ในหมู่บ้านโนนค้อ	144	91.72
ย้ายมาจาก		
- บ้านโนนสำราญ	8	5.10
- สดึก	2	1.27
- ขอนแก่น	2	1.27
- ชัยภูมิ	1	0.64
1.6 อาชีพหลัก		
ทำนา	121	77.07
ทำสวน	12	7.64
ทำไร่	3	1.91
เลี้ยงสัตว์	7	4.46
อื่นๆ ค้าขาย รับราชการ	14	8.92

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน (N = 157)	ร้อยละ (%)
1.7 อาชีพรอง		
ทำนา	38	24.20
ทำสวน	34	21.66
ทำไร่	16	10.20
เลี้ยงสัตว์	54	34.40
อื่นๆ ค้าขาย	15	9.54
1.8 สภาพการถือครองที่ดิน		
เป็นของตนเอง	149	94.90
เช่า	8	5.10
1.9 จำนวนแรงงานด้านเกษตร		
1 - 3 คน	31	19.75
4 - 6 คน	105	66.88
7 - 9 คน	20	12.74
10 - 12 คน	1	0.63
ต่ำสุด 2 คน		
สูงสุด 10 คน		
1.10 สภาวะหนี้สินของครอบครัว		
มี	152	94.90
ไม่มี	5	5.10
1.11 แหล่งกู้	(N = 152)	
ช.ก.ส.	114	75.00
พ่อค้า	10	6.59
ญาติพี่น้อง	6	3.94
ธนาคารพาณิชย์	6	3.94
สหกรณ์การเกษตร	10	6.59
เพื่อนบ้าน	6	3.94

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน (N = 157)	ร้อยละ (%)
1.12 ประสบการณ์เข้ารับการฝึกอบรม		
เคย	53	33.76
ไม่เคย	104	66.24
1.13 สถานที่ที่เกษตรกรเคยเข้ารับการฝึกอบรม	(N = 53)	
สำนักงานเกษตรอำเภอ	33	62.26
สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ	12	22.64
สถาบันการศึกษา	8	15.10
1.14 แหล่งความรู้ของเกษตรกร		
เจ้าหน้าที่รัฐ	30	19.11
วารสาร หนังสือทางการเกษตร	25	15.92
สื่อสารมวลชน วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์	102	64.97
1.15 กรณีประสบปัญหาเกษตรกรปรึกษา		
เจ้าหน้าที่รัฐ	20	12.74
เพื่อนบ้าน	52	33.12
แก้ปัญหาจากประสบการณ์	85	54.14
1.16 รายได้ของเกษตรกร		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	17	10.83
5,001 – 10,000 บาท	23	14.65
10,001 – 15,000 บาท	36	22.93
15,001 – 20,000 บาท	36	22.93
มากกว่า 20,000 บาท	45	28.66

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 ความต้องการเข้ารับการศึกษาฝึกอบรมทางการเกษตร

ผลจากการศึกษาความต้องการเข้ารับการศึกษาฝึกอบรมซึ่งแบ่งเป็นด้าน ๆ พบว่า ด้านการเพาะปลูกพืช เกษตรกรมีความต้องการเข้ารับการศึกษาฝึกอบรมจำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 94.90 ไม่ต้องการร้อยละ 5.10 รองลงมา ได้แก่ ความต้องการการฝึกอบรมในด้านปศุสัตว์ และด้านการประมง คือ จำนวนร้อยละ 93.00 และร้อยละ 92.36 ตามลำดับ โดยไม่ต้องการเข้ารับการศึกษาฝึกอบรมในด้านปศุสัตว์และด้านการประมง ร้อยละ 7.00 และ ร้อยละ 7.64 ตามลำดับ ส่วนในด้านธุรกิจเกษตร และด้านอุตสาหกรรมเกษตร มีความต้องการเข้ารับการศึกษาฝึกอบรมจำนวนร้อยละ 85.99 และไม่ต้องการจำนวน ร้อยละ 14.01 และ 21.66 ตามลำดับ เกษตรกรมีความต้องการเข้ารับการศึกษาฝึกอบรมน้อยที่สุดคือด้านเครื่องมือทางการเกษตร โดยมีความต้องการ จำนวนร้อยละ 76.43 จะเห็นว่าเกษตรกรมีความต้องการการเพาะปลูกพืชเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังต้องการด้านปศุสัตว์ รวมถึงด้านการประมง ส่วนด้านเครื่องมือเกษตรมีความต้องการเป็นอันดับสุดท้ายในจำนวนค่อนข้างมากเช่นกัน ไม่ต้องการจำนวนร้อยละ 23.57 จะเห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการการเพาะปลูกพืชเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังต้องการด้านปศุสัตว์ รวมถึงด้านการประมง ในจำนวนค่อนข้างมากเช่นกัน (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 อันดับความต้องการการเข้ารับการศึกษาฝึกอบรม

ความต้องการเข้ารับการศึกษาฝึกอบรม ด้านเนื้อหา	จำนวน (N = 157)	ร้อยละ (%)	อันดับ
1. ด้านการเพาะปลูก			
ต้องการ	149	94.90	1
ไม่ต้องการ	8	5.10	
2. ด้านการปศุสัตว์			
ต้องการ	146	93.00	2
ไม่ต้องการ	11	7.00	
3. ด้านการประมง			
ต้องการ	145	92.36	3
ไม่ต้องการ	12	7.64	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ความต้องการเข้ารับการฝึกอบรม ด้านเนื้อหา	จำนวน (N = 157)	ร้อยละ (%)	อันดับ
4. ด้านเครื่องมือทางการเกษตร			
ต้องการ	120	76.43	6
ไม่ต้องการ	37	23.57	
5. ด้านธุรกิจเกษตร			
ต้องการ	135	85.99	4
ไม่ต้องการ	22	14.01	
6. ด้านอุตสาหกรรม			
ต้องการ	123	78.34	5
ไม่ต้องการ	34	21.66	

ด้านเนื้อหาวิชา

ด้านการเพาะปลูกพืช จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีระดับความต้องการในเนื้อหาวิชาการด้านการเพาะปลูกพืช ดังต่อไปนี้ อยู่ในระดับมาก

- การปลูกผักเพื่อการค้า ($\bar{X} = 2.58$)
- การขยายพันธุ์พืช ($\bar{X} = 2.51$)
- การป้องกันกำจัดศัตรูพืช ($\bar{X} = 2.50$)
- การเตรียมดินเพื่อการเพาะปลูก ($\bar{X} = 2.50$)
- การปรับปรุงดินเพื่อการเกษตร ($\bar{X} = 2.49$)
- การปลูกไม้ผล ($\bar{X} = 2.44$)
- การใช้สารเคมีเพื่อการเกษตร ($\bar{X} = 2.41$)
- การปลูกผักสวนครัว ($\bar{X} = 2.40$)
- การขยายพันธุ์ไม้ผล ($\bar{X} = 2.38$)
- การทำปุ๋ยหมัก ($\bar{X} = 2.36$)
- การปลูกพืชไร่ ($\bar{X} = 2.32$)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และมีความต้องการในเนื้อหาต่อไปมีระดับปานกลาง

- เทคนิคการไถ ($\bar{X} = 2.23$)
- การตกแต่งกิ่งไม้ผล ($\bar{X} = 2.20$)
- การปลูกพืชแบบผสมผสาน ($\bar{X} = 2.12$)
- เทคนิคการเพาะเห็ด ($\bar{X} = 2.10$)
- เกษตรธรรมชาติ ($\bar{X} = 1.99$)
- วนเกษตร ($\bar{X} = 1.38$)

จากการศึกษาพบว่า เรื่องที่มีระดับความต้องการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การปลูกผักเพื่อการค้ามีระดับความต้องการโดยเฉลี่ยเท่ากับ 2.58 และเรื่องที่มีระดับความต้องการปานกลางค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้ายคือ วนเกษตร ที่อันดับความต้องการโดยเฉลี่ยเท่ากับ 1.38 ทั้งนี้จะเป็นเพราะวนเกษตรเป็นเรื่องใหม่สำหรับเกษตรกรในปัจจุบัน (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามระดับความต้องการในเนื้อหา (ด้านการเพาะปลูก)

ประเภทเนื้อหา	ระดับความต้องการ			ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$
	(3) มาก	(2) ปานกลาง	(1) น้อย	
1. ด้านการเพาะปลูก (N = 149)				
1. การขยายพันธุ์พืช	91 (61.07)	44 (29.53)	14 (9.40)	2.51
2. การตกแต่งกิ่งไม้ผล	58 (38.93)	60 (40.27)	31 (20.80)	2.20
3. เทคนิคการเพาะเห็ด	50 (33.56)	63 (42.28)	36 (24.16)	2.10
4. การปลูกผักเพื่อการค้า	98 (65.78)	38 (25.50)	13 (8.72)	2.58
5. การปลูกไม้ผล	87 (58.39)	42 (28.19)	20 (13.42)	2.44
6. การปลูกพืชไร่	72 (48.32)	53 (35.57)	24 (16.11)	2.32

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเภทเนื้อหา	ระดับความต้องการ			ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$
	(3) มาก	(2) ปานกลาง	(1) น้อย	
7. การปลูกพืชผักสวนครัว	85 (57.05)	40 (26.84)	24 (16.11)	2.40
8. การขยายพันธุ์ไม้ผล	74 (49.66)	57 (38.26)	18 (12.08)	2.38
9. การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	95 (63.76)	33 (22.14)	21 (14.11)	2.50
10. การทำปุ๋ยหมัก	77 (51.68)	48 (32.21)	24 (16.10)	2.36
11. การปรับปรุงดินเพื่อการเกษตร	92 (61.74)	37 (24.83)	20 (13.42)	2.49
12. เทคนิคการไถ	67 (44.96)	50 (33.56)	32 (21.48)	2.23
13. การเตรียมดินเพื่อการเพาะปลูก	88 (59.06)	48 (32.21)	13 (8.72)	2.50
14. การใช้สารเคมีเพื่อการเกษตร	85 (57.04)	42 (28.19)	22 (14.77)	2.42
15. การปลูกพืชแบบผสมผสาน	58 (38.92)	48 (32.21)	47 (31.54)	2.12
16. เกษตรธรรมชาติ	45 (30.20)	57 (38.26)	47 (31.54)	1.99
17. วนเกษตร	40 (26.84)	45 (30.20)	64 (42.96)	1.83

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านการปศุสัตว์ จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีระดับความต้องการในเนื้อหาต่อไปนี้
อยู่ในระดับมาก

- การเลี้ยงไก่ ($\bar{X} = 2.54$)
- การเลี้ยงหมู ($\bar{X} = 2.54$)
- การป้องกันก้ำและกำจัดโรคสัตว์ ($\bar{X} = 2.47$)
- การเลี้ยงเป็ด ($\bar{X} = 2.40$)
- การเลี้ยงวัว ($\bar{X} = 2.40$)
- อาหารสัตว์ ($\bar{X} = 2.40$)

และมีความต้องการในเนื้อหาต่อไปนี้ระดับปานกลาง

- การผสมเทียม – ปรับปรุงพันธุ์สัตว์ ($\bar{X} = 2.30$)
- การสร้างโรงเรือน ($\bar{X} = 2.18$)
- การเลี้ยงควาย ($\bar{X} = 2.04$)
- การเลี้ยงกบ ($\bar{X} = 2.00$)

จากการศึกษาพบว่า เรื่องที่มีระดับความต้องการมาก คือ การเลี้ยงไก่และการเลี้ยงหมู โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.54 เท่ากัน และเรื่องที่มีระดับความต้องการปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย คือ การเลี้ยงกบ ค่าโดยเฉลี่ยเท่ากับ 2.00 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามระดับความต้องการในเนื้อหา (ด้านปศุสัตว์)

สาระของเนื้อหา	ระดับความต้องการ			ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$
	(3) มาก	(2) ปานกลาง	(1) น้อย	
2. ด้านปศุสัตว์				
1. การเลี้ยงไก่	94 (64.38)	37 (25.34)	15 (10.28)	2.54
2. การเลี้ยงเป็ด	85 (58.22)	34 (23.29)	27 (18.49)	2.40
3. การเลี้ยงหมู	97 (66.44)	31 (21.23)	18 (12.33)	2.54
4. การเลี้ยงวัว	83 (56.85)	37 (25.34)	26 (17.81)	2.40

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 (ต่อ)

สาระของเนื้อหา	ระดับความต้องการ			ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$
	(3) มาก	(2) ปานกลาง	(1) น้อย	
2. ด้านปศุสัตว์ (ต่อ)				
5. การเลี้ยงควาย	50 (34.25)	52 (35.62)	44 (30.13)	2.04
6. การเลี้ยงกบ	43 (29.46)	59 (40.41)	44 (30.13)	2.00
7. การป้องกันและรักษาโรคสัตว์	89 (60.95)	36 (24.65)	21 (14.40)	2.47
8. อาหารสัตว์	96 (65.75)	46 (31.50)	31 (21.23)	2.40
9. การผสมเทียม – ปรับปรุงพันธุ์สัตว์	83 (56.85)	25 (17.12)	38 (26.03)	2.30
10. การสร้างโรงเรียน	65 (44.52)	41 (28.09)	40 (27.39)	2.18

ด้านการประมง จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีระดับความต้องการในเนื้อหาต่อไปนี้อยู่ในระดับมาก

- การเลี้ยงปลาในระบบเกษตรผสมผสาน ($\bar{X} = 2.54$)
- การเลี้ยงปลาให้ผลผลิตสูง ($\bar{X} = 2.50$)
- การป้องกันรักษาโรค ($\bar{X} = 2.46$)

และความต้องการในเนื้อหาต่อไปนี้ในระดับปานกลาง

- การเพาะพันธุ์ปลาและการผสมเทียมปลา ($\bar{X} = 2.28$)
- การผลิตอาหารปลา ($\bar{X} = 2.13$)
- การเลี้ยงปลาในกระชัง ($\bar{X} = 2.09$)
- เทคนิคการทำนากุ้ง ($\bar{X} = 2.00$)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการศึกษาพบว่า เรื่องที่มีระดับความต้องการมากและค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเลี้ยงปลาในระบบเกษตรผสมผสาน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.54 และเรื่องที่มีระดับความต้องการปานกลางอันดับสุดท้ายคือ เทคนิคการทำนาถั่ว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.00 (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามระดับความต้องการในเนื้อหา (ด้านประมง)

สาระของเนื้อหา	ระดับความต้องการ			ค่าเฉลี่ย
	(3) มาก	(2) ปานกลาง	(1) น้อย	
3. ด้านประมง (N = 145)				
1. เทคนิคการทำนาถั่ว	46 (31.72)	45 (31.03)	54 (37.24)	2.00
2. การเลี้ยงปลาในกระชัง	49 (33.80)	60 (41.38)	36 (24.82)	2.09
3. การเลี้ยงปลาให้ผลผลิตสูง	92 (63.45)	34 (23.45)	19 (13.10)	2.50
4. การผลิตอาหารปลา	62 (42.75)	41 (28.28)	42 (28.97)	2.13
5. การเพาะพันธุ์ปลาและการผสมเทียม	75 (51.72)	35 (24.14)	35 (24.14)	2.28
6. การป้องกันรักษาโรค	87 (60.00)	37 (25.51)	21 (14.49)	2.46
7. การเลี้ยงปลาในระบบเกษตรผสมผสาน	97 (66.90)	30 (20.79)	18 (12.41)	2.54

ด้านเครื่องมือทางการเกษตร จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีระดับความต้องการในเนื้อหาต่อไปนี้ในระดับมาก

- การติดตั้งระบบน้ำทางการเกษตร ($\bar{X} = 2.54$)
- ช่างไฟฟ้าในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.46$)
- การซ่อมเครื่องมือเครื่องทุ่นแรงทางการเกษตร ($\bar{X} = 2.46$)
- เครื่องทุ่นแรงในไร่นา ($\bar{X} = 2.40$)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และมีความต้องการในเนื้อหาต่อไปมีระดับปานกลาง

- ช่างประปาในโรงเรือน ($\bar{X} = 2.32$)

- ช่างก่อสร้างในโรงเรือน ($\bar{X} = 2.28$)

จากการศึกษาพบว่า เรื่องที่มีระดับความต้องการมากที่สุดคือ การติดตั้งระบบน้ำทางการเกษตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 2.54 และเรื่องที่มีระดับความต้องการปานกลาง อันดับสุดท้ายคือ ช่างก่อสร้างในโรงเรือน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.28 (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามระดับความต้องการในเนื้อหา

(ด้านเครื่องมือทางการเกษตร)

สาระของเนื้อหา

ระดับความต้องการ

(3) มาก (2) ปานกลาง (1) น้อย ค่าเฉลี่ย

4. ด้านเครื่องมือทางการเกษตร (N = 120)

1. ช่างไปโรงเรือน	68 (56.67)	39 (32.50)	13 (10.83)	2.46
2. ช่างก่อสร้างในโรงเรือน	49 (40.83)	55 (45.83)	16 (13.33)	2.23
3. ช่างประปาในโรงเรือน	56 (46.67)	47 (39.16)	17 (14.17)	2.32
4. เครื่องทุ่นแรงในไร่นา	68 (56.67)	32 (26.67)	20 (16.67)	2.40
5. การซ่อมเครื่องมือเครื่องทุ่นแรงทางการเกษตร	73 (60.83)	29 (24.17)	18 (15.00)	2.46
6. การติดตั้งระบบน้ำทางการเกษตร	84 (70.00)	17 (14.17)	19 (15.83)	2.54

ด้านธุรกิจเกษตร จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีระดับความต้องการในเนื้อหาทางต่อไปนี้อยู่ในระดับมาก

- การตลาดผลผลิตเกษตร ($\bar{X} = 2.60$)

- ข้อมูลข่าวสารด้านตลาด ($\bar{X} = 2.59$)

- การจัดตั้งกลุ่มแม่บ้าน ($\bar{X} = 2.34$)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และมีความต้องการในเนื้อหาต่อไปมีระดับปานกลาง

- สหกรณ์การเกษตร ($\bar{X} = 2.32$)

- การจัดระบบการผลิตและการตลาด ($\bar{X} = 2.29$)

จากการศึกษาพบว่า เรื่องที่มีระดับความต้องการมากที่สุดคือ การตลาดผลผลิตเกษตรมีอันดับความต้องการมากเป็นอันดับแรก ค่าเฉลี่ย 2.60 และเรื่องที่มีระดับความต้องการปานกลาง อันดับสุดท้ายคือ การจัดระบบการผลิตและการตลาด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.28 (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามระดับความต้องการในเนื้อหา
(ด้านธุรกิจเกษตร)

สาระของเนื้อหา	ระดับความต้องการ			ค่าเฉลี่ย
	(3) มาก	(2) ปานกลาง	(1) น้อย	
5. ด้านธุรกิจเกษตร (N = 135)				
1. ข้อมูลข่าวสารด้านการตลาด	89 (65.92)	36 (26.67)	10 (7.41)	2.59
2. การจัดระบบการผลิตและการตลาด	59 (43.70)	55 (40.74)	21 (15.56)	2.29
3. การจัดตั้งกลุ่มแม่บ้าน	72 (53.33)	38 (28.15)	25 (18.51)	2.34
4. สหกรณ์การเกษตร	70 (51.85)	39 (28.88)	26 (19.26)	2.32
5. การตลาดผลผลิตเกษตร	99 (73.33)	17 (12.59)	19 (14.08)	2.60

ด้านอุตสาหกรรมเกษตร จากการศึกษ พบว่า เกษตรกรมีระดับความต้องการในเนื้อหาต่อไปนี้อยู่ในระดับมาก

- การเก็บรักษาผลผลิตทางการเกษตร ($\bar{X} = 2.62$)

- การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ($\bar{X} = 2.60$)

- การถนอมผลผลิตทางการเกษตร ($\bar{X} = 2.54$)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการศึกษาพบว่า เรื่องที่มีระดับความต้องการมากคือ การเก็บรักษาผลผลิตทางการเกษตร มีอันดับความต้องการเป็นอันดับแรก ค่าเฉลี่ย 2.62 และเรื่องที่มีระดับความต้องการมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ การถนอมผลผลิตทางการเกษตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.54 (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามประเภทความต้องการในเนื้อหา
(ด้านอุตสาหกรรมเกษตร)

สาระของเนื้อหา	ระดับความต้องการ			ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$
	(3) มาก	(2) ปานกลาง	(1) น้อย	
6. ด้านอุตสาหกรรมเกษตร (N = 123)				
1. การเก็บรักษาผลผลิตทางการเกษตร	87 (70.73)	26 (21.14)	10 (8.13)	2.62
2. การถนอมผลผลิตทางการเกษตร	76 (61.80)	38 (30.89)	9 (7.31)	2.54
3. การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	83 (67.48)	30 (24.39)	10 (8.13)	2.60

ด้านการจัดการฝึกอบรมทางการเกษตร (ตารางที่ 10)

ระยะเวลาที่ใช้ในการอบรมแต่ละปี

เกษตรกรที่ต้องการให้มีการอบรม ปีละครั้งมีมากที่สุด คือ ร้อยละ 50.32 รองลงมาคือ ต้องการให้มีการฝึกอบรม 6 เดือน/ครั้ง ร้อยละ 36.31 สำหรับ 3 เดือน/ครั้ง มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 13.37

ระยะเวลาในการเข้ารับการฝึกอบรม

เกษตรกรร้อยละ 42.68 มีความเห็นว่า ระยะเวลาที่เหมาะสมมากที่สุดในการฝึกอบรม คือ 3 วัน และมีเกษตรกรตอบว่าระยะเวลาที่เหมาะสม 2 วัน, 5 วัน และ 4 วัน มีจำนวนร้อยละ 22.92, 20.38 และ 8.92 ตามลำดับ ส่วน 1 วัน มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 5.10

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วันที่สะดวกของการฝึกอบรม

วันเวลาที่เหมาะสมในการเข้ารับการฝึกอบรมมากที่สุด คือ วันหยุดราชการมีเกษตรกรเลือก ร้อยละ 77.70 ส่วนรองลงมาคือ สะดวกทุกวัน ร้อยละ 12.10 และน้อยที่สุด วันราชการคือร้อยละ 10.20

ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเข้ารับการฝึกอบรม

เกษตรกรมากที่สุด คือ ร้อยละ 62.42 มีความเห็นว่าช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเข้ารับการฝึกอบรมมากที่สุด คือ เต็มวัน ส่วนช่วงเวลาเช้าและบ่าย มีจำนวนเกษตรกรที่ต้องการฝึกอบรม ร้อยละ 28.02 และ 9.56 ตามลำดับ

ระยะเวลา (เดือน) ที่เหมาะสมจะเข้ารับการฝึกอบรม

เดือนที่เหมาะสมที่สุดคือ เดือนเมษายน ซึ่งมีจำนวนเกษตรกรที่ต้องการฝึกอบรมมากที่สุดคือ ร้อยละ 39.50 รองลงมาได้แก่เดือน มีนาคม มกราคม กุมภาพันธ์ กันยายน และพฤษภาคม มีจำนวนร้อยละ 23.57, 9.55, 5.73, 5.10 และ 3.82 ตามลำดับ สำหรับเดือนที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ เดือนสิงหาคม และธันวาคม มีจำนวนร้อยละ 1.27 เท่ากัน

การมุ่งเน้นในด้านต่างๆ ของการฝึกอบรม

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีความต้องการมุ่งเน้นในด้านการบรรยายและปฏิบัติมากที่สุด คือ จำนวนร้อยละ 61.14 รองลงมาได้แก่ การสาธิตวิธี จำนวนร้อยละ 17.20 ด้านการปฏิบัติจำนวนร้อยละ 10.20 และจำนวนที่ต้องการน้อยที่สุด คือการบรรยาย จำนวนร้อยละ 5.73

สถานที่ที่ต้องการให้มีการฝึกอบรม

จากการศึกษาสถานที่ที่เกษตรกรมีความสะดวกมากที่สุด คือ โรงเรียนบ้านโนนค้อ มีจำนวนร้อยละ 52.22 รองลงมาคือ วัดบ้านโนนค้อ ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 28.67 และศาลากลางหมู่บ้านโนนค้อ มีความต้องการฝึกอบรมน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 19.10

ตารางที่ 10 ด้านการจัดการด้านการฝึกอบรม

รายการ	จำนวน N = 157	ร้อยละ (%)
ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมแต่ละปี		
3 เดือน/ครั้ง	21	13.37
6 เดือน/ครั้ง	57	36.31
ปีละครั้ง	79	50.32
ระยะเวลาในการเข้ารับการฝึกอบรม		
1 วัน	8	5.10
2 วัน	36	22.92
3 วัน	67	42.68
4 วัน	14	8.92
5 วัน	32	20.38
วันสะดวกต่อการฝึกอบรม		
วันราชการ (จันทร์ – ศุกร์)	16	10.20
วันหยุดราชการ (เสาร์ – อาทิตย์)	122	77.70
สะดวกทุกวัน	19	12.10
ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเข้ารับการฝึกอบรม		
ช่วงเช้า	44	28.02
ช่วงบ่าย	15	9.56
เต็มวัน	98	62.42
ระยะเวลา (เดือน)ที่เหมาะสมในการเข้ารับการฝึกอบรม		
มกราคม	15	9.55
กุมภาพันธ์	9	5.73
มีนาคม	37	23.57
เมษายน	62	39.50
พฤษภาคม	6	3.82
มิถุนายน	3	1.91
กรกฎาคม	4	2.55
สิงหาคม	2	1.27

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 10 (ต่อ)

รายการ	จำนวน N = 157	ร้อยละ (%)
ระยะเวลา(เดือน)ที่เหมาะสมในการเข้ารับการฝึกอบรม(ต่อ)		
กันยายน	8	5.10
ตุลาคม	4	2.55
พฤศจิกายน	5	3.18
ธันวาคม	2	1.27
การมุ่งเน้นในด้านต่างๆ ของการฝึกอบรม		
การบรรยาย	9	5.73
การบรรยายและปฏิบัติ	96	61.14
ศึกษาดูงานนอกสถานที่	9	5.73
การปฏิบัติ	16	10.20
การสาธิตวิธี	27	17.20
สถานที่ที่ต้องการฝึกอบรม		
โรงเรียนบ้านโนนค้อ	82	52.22
วัดบ้านโนนค้อ	45	28.67
ศาลากลางหมู่บ้าน	30	19.10

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมุติฐาน

สมมุติฐานที่ 1 เกษตรกรที่มีเพศต่างกันมีความต้องการฝึกอบรมแตกต่างกัน

การทดสอบใช้ค่าไคว์สแควร์ระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05, $df = 1$ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 3.84146 ซึ่งผลการทดสอบสมมุติฐาน มีผลดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 11)

ด้านเพาะปลูกพืช ค่าไคว์สแควร์ที่ได้จากการคำนวณมีค่า = 0.4459 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าไคว์สแควร์จากตาราง แสดงว่า เกษตรกรที่มีเพศแตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ปฏิเสธสมมุติฐาน

ด้านปลูสัตว์ ค่าไควสแควร์ที่ได้จากการคำนวณมีค่า = 0.0269 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าไควสแควร์จากตาราง แสดงว่า เกษตรกรที่มีเพศแตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ปฏิเสธสมมุติฐาน

ด้านประมง ค่าไควสแควร์ที่ได้จากการคำนวณมีค่า = 0.7024 น้อยกว่าค่าไควสแควร์จากตาราง แสดงว่า เกษตรกรมีเพศแตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ปฏิเสธสมมุติฐาน

ด้านเครื่องมือทางการเกษตร ค่าไควสแควร์ที่ได้จากการคำนวณมีค่า = 4.3089 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่าไควสแควร์จากตาราง แสดงว่า เกษตรกรที่มีเพศแตกต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ขอมรับสมมุติฐาน

ด้านธุรกิจเกษตร ค่าไควสแควร์ที่ได้จากการคำนวณมีค่า = 10.6400 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่าไควสแควร์จากตาราง แสดงว่า เกษตรกรที่มีเพศแตกต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ขอมรับสมมุติฐาน

ด้านอุตสาหกรรมเกษตร ค่าไควสแควร์ที่ได้จากการคำนวณมีค่า = 26.7619 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่าไควสแควร์จากตาราง แสดงว่า เกษตรกรที่มีเพศแตกต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ขอมรับสมมุติฐาน

ตารางที่ 11 การทดสอบสมมุติฐาน (ด้านเพศ)

เกษตรกร	มีความต้องการ	ไม่มีความต้องการ	รวม	X ²
ด้านการเพาะปลูก				
ชาย	84	6	90	
หญิง	65	2	67	0.4459
รวม	149	8	157	
ด้านปลูสัตว์				
ชาย	82	7	89	
หญิง	64	4	68	0.0269
รวม	146	11	157	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 11 (ต่อ)

เกษตรกร	มีความต้องการ	ไม่มีความต้องการ	รวม	X ²
ด้านประมง				
ชาย	85	5	90	
หญิง	60	7	67	0.7024
รวม	145	12	157	
ด้านเครื่องมือทางการเกษตร				
ชาย	74	15	89	
หญิง	46	22	68	4.3089*
รวม	120	37	157	
ด้านธุรกิจเกษตร				
ชาย	69	20	89	
หญิง	66	2	68	10.6400*
รวม	135	22	157	
ด้านอุตสาหกรรมเกษตร				
ชาย	56	33	89	
หญิง	67	1	68	26.7619*
รวม	123	34	157	

สมมุติฐานที่ 2 เกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกันมีความต้องการฝึกอบรมแตกต่างกัน

การทดสอบใช้ค่าไค์สแควร์ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05, $df = 1$ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 3.84146 ซึ่งแบ่งอายุเกษตรกรเป็นเกษตรกรอายุน้อยและอายุมาก ซึ่งผลการทดสอบสมมุติฐาน มีผลดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 12)

ด้านเพาะปลูกพืช ค่าไค์สแควร์ที่ได้จากการคำนวณมีค่าน้อยกว่าค่า $= 0.3660$ ซึ่งมีค่าไค์สแควร์จากตาราง แสดงว่า เกษตรกรที่มีอายุมากและอายุน้อย ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ปฏิเสธสมมุติฐาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านปศุสัตว์ ค่าไควสแควร์ที่ได้จากการคำนวณมีค่า = 0.0590 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าไควสแควร์จากตาราง แสดงว่า เกษตรกรที่มีอายุมากและอายุน้อย ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐาน

ด้านประมง ค่าไควสแควร์ที่ได้จากการคำนวณมีค่า = 0.0770 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าไควสแควร์จากตาราง แสดงว่า เกษตรกรที่มีอายุมากและอายุน้อย ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐาน

ด้านเครื่องมือทางการเกษตร ค่าไควสแควร์ที่ได้จากการคำนวณมีค่า = 7.3560 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่าไควสแควร์จากตาราง แสดงว่า เกษตรกรที่มีอายุมากและอายุน้อย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ยอมรับสมมติฐาน

ด้านธุรกิจเกษตร ค่าไควสแควร์ที่ได้จากการคำนวณมีค่า = 0.0026 น้อยกว่าค่าไควสแควร์จากตาราง แสดงว่า เกษตรกรที่มีอายุมากและอายุน้อย ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐาน

ด้านอุตสาหกรรมเกษตร ค่าไควสแควร์ที่ได้จากการคำนวณมีค่า = 3.8517 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่าไควสแควร์จากตาราง แสดงว่า เกษตรกรที่มีอายุมากและอายุน้อย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ยอมรับสมมติฐาน

ตารางที่ 12 การทดสอบสมมติฐาน (ด้านอายุ)

เกษตรกร	มีความต้องการ	ไม่มีความต้องการ	รวม	X ²
ด้านการเพาะปลูก				
เกษตรกรอายุน้อย	67	5	72	
เกษตรกรอายุมาก	82	3	85	0.3660
รวม	149	8	157	
ด้านปศุสัตว์				
เกษตรกรอายุน้อย	78	6	84	
เกษตรกรอายุมาก	68	5	73	0.0590
รวม	146	11	157	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 12 (ต่อ)

เกษตรกร	มีความต้องการ	ไม่มีความต้องการ	รวม	χ^2
ด้านประมง				
เกษตรกรอายุน้อย	73	6	79	
เกษตรกรอายุมาก	72	6	78	0.0770
รวม	145	12	157	
ด้านเครื่องมือทางการเกษตร				
เกษตรกรอายุน้อย	66	9	75	
เกษตรกรอายุมาก	54	28	82	7.3560*
รวม	120	37	157	
ด้านธุรกิจเกษตร				
เกษตรกรอายุน้อย	58	9	67	
เกษตรกรอายุมาก	77	13	90	0.0026
รวม	135	22	157	
ด้านอุตสาหกรรมเกษตร				
เกษตรกรอายุน้อย	58	6	67	
เกษตรกรอายุมาก	65	25	90	3.8517*
รวม	123	34	157	

สมมุติฐานที่ 3 เกษตรกรที่มีการศึกษาแตกต่างกันมีความต้องการฝึกอบรมแตกต่างกัน

การทดสอบใช้ค่าไควสแควร์ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05, $df = 1$ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 3.84146 ซึ่งแบ่งเกษตรกรออกเป็นเกษตรกรการศึกษาสูงกับเกษตรกรการศึกษาต่ำ ซึ่งผลการทดสอบสมมุติฐานมีผลดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 13)

ด้านเพาะปลูกพืช ค่าไควสแควร์ที่ได้จากการคำนวณมีค่า = 1.2909 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าไควสแควร์จากตาราง แสดงว่า เกษตรกรการศึกษาสูงและเกษตรกรการศึกษาต่ำ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ปฏิเสธสมมุติฐาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านปศุสัตว์ ค่าไควสแควร์ที่ได้จากการคำนวณมีค่า = 1.0919 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าไควสแควร์จากตาราง แสดงว่า เกษตรกรการศึกษาสูงและการศึกษาค่ำ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐาน

ด้านประมง ค่าไควสแควร์ที่ได้จากการคำนวณมีค่า = 1.8724 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าไควสแควร์จากตาราง แสดงว่า เกษตรกรการศึกษาสูงกับเกษตรกรการศึกษาค่ำ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐาน

ด้านเครื่องมือทางการเกษตร ค่าไควสแควร์ที่ได้จากการคำนวณมีค่า = 0.0707 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าไควสแควร์จากตาราง แสดงว่า เกษตรกรการศึกษาสูงและการศึกษาค่ำ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐาน

ด้านธุรกิจเกษตร ค่าไควสแควร์ที่ได้จากการคำนวณมีค่า = 0.5742 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าไควสแควร์จากตาราง แสดงว่า เกษตรกรการศึกษาสูงและการศึกษาค่ำ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐาน

ด้านอุตสาหกรรมเกษตร ค่าไควสแควร์ที่ได้จากการคำนวณมีค่า = 0.1239 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าไควสแควร์จากตาราง แสดงว่า เกษตรกรการศึกษาสูงและเกษตรกรการศึกษาค่ำ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐาน

ตารางที่ 13 การทดสอบสมมติฐาน (การศึกษา)

เกษตรกร	มีความต้องการ	ไม่มีความต้องการ	รวม	X ²
ด้านการเพาะปลูก				
เกษตรกรการศึกษาค่ำ	114	4	118	
เกษตรกรการศึกษาสูง	35	4	39	1.2909
รวม	149	8	157	
ด้านปศุสัตว์				
เกษตรกรการศึกษาค่ำ	108	6	112	
เกษตรกรการศึกษาสูง	38	5	43	1.0919
รวม	146	11	157	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 13 (ต่อ)

เกษตรกร	มีความต้องการ	ไม่มีความต้องการ	รวม	X ²
ด้านประมง				
เกษตรกรการศึกษาต่ำ	106	6	112	
เกษตรกรการศึกษาสูง	39	6	45	1.8724
รวม	145	12	157	
ด้านเครื่องมือทางการเกษตร				
เกษตรกรการศึกษาต่ำ	86	28	114	
เกษตรกรการศึกษาสูง	34	9	43	0.0707
รวม	120	37	157	
ด้านธุรกิจเกษตร				
เกษตรกรการศึกษาต่ำ	100	14	114	
เกษตรกรการศึกษาสูง	35	8	43	0.5742
รวม	135	22	157	
ด้านอุตสาหกรรมเกษตร				
เกษตรกรการศึกษาต่ำ	88	26	114	0.1239
เกษตรกรการศึกษาสูง	35	8	43	
รวม	123	34	157	

ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในด้านการฝึกอบรม

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้ให้ข้อเสนอแนะซึ่งข้อเสนอแนะที่มีจำนวนมากคือ เจ้าหน้าที่ของทางราชการควรจัดการฝึกให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร คือ อบรมด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง มากที่สุด เพราะชาวอาชีพเกษตรกรส่วนใหญ่จะเพาะปลูกเป็นส่วนมากและมีการเลี้ยงสัตว์ ประมงเสริมตามไร่นา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิจารณ์ผล

สภาพพื้นฐานของเกษตรกรบ้านโนนคือ ตำบลสะแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาตอนต้น ก็คือว่าภาระการศึกษาขังอยู่ในระดับต่ำ เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นคนดั้งเดิมของหมู่บ้าน อาชีพหลักของเกษตรกรคือการทำนา และเลี้ยงสัตว์ ก็เพราะว่าสภาพของภูมิประเทศของหมู่บ้านเหมาะแก่การทำนา และเลี้ยงสัตว์เนื่องจากมีแม่น้ำมูล และอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ แหล่งเงินทุนของเกษตรกรส่วนใหญ่กู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และไม่เคยเข้ารับการศึกษาฝึกอบรมทางการเกษตรเป็นส่วนมากเพราะไม่เคยมีการจัดการฝึกอบรมทางการเกษตรภายในหมู่บ้านเลย ซึ่งส่วนที่เคยรับการศึกษาฝึกอบรมส่วนมากเป็นพวกนักเรียนนักศึกษา หรือลูกหลานของเกษตรกรซึ่งเข้ารับการศึกษาฝึกอบรมภายในสถาบันการศึกษาของตน

จากการศึกษาความต้องการฝึกอบรมทางด้านต่างๆ พบว่า เกษตรกรต้องการด้านเพาะปลูกมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุรพล เศรษฐบุตร : 2541) ได้ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการการฝึกอบรมของเกษตรกร เรื่องที่ต้องการฝึกอบรมมากที่สุดคือด้านธุรกิจเกษตร และการเพาะปลูก ปศุสัตว์/สัตว์บาล อาจเป็นเพราะว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาและเสริมด้วยการปลูกผักกับปลูกไม้ผล ซึ่งเกษตรกรอาจนำเทคนิคต่างๆ ที่ได้จากการฝึกอบรมไปปรับปรุงให้ผลผลิตต่อไร่ของตนเองเพิ่มขึ้น และมีคุณภาพมากขึ้น ส่วนด้านปศุสัตว์มีความต้องการรองลงมาเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีการเลี้ยงสัตว์เสริม อาจเป็นการเลี้ยงปลาในนาข้าว หรือเลี้ยงไก่ควาย วัว เพื่อกินเศษเหลือจากผลผลิตพืช เกษตรกรต้องการเทคนิคด้านปศุสัตว์เพื่อมาปรับปรุงสัตว์เหล่านี้ เพื่อเพิ่มผลผลิตเหมือนกัน

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการศึกษาความต้องการฝึกอบรมทางการเกษตรของเกษตรกรในหมู่บ้านโนนค้อ ตำบลสะแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 157 ครัวเรือน โดยใช้แบบสอบถามเป็นอุปกรณ์การเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการทดสอบสมมติฐานด้วยไควสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สามารถสรุปผลดังต่อไปนี้

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุต่ำสุด 16 ปี สูงสุด 70 ปี มีอายุโดยเฉลี่ย 39.92 ปี เป็นผู้ที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้นจำนวนมากสุด มีสถานภาพทางการสมรสแล้วมากที่สุด มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในหมู่บ้านโนนค้อมากที่สุด ประกอบอาชีพหลักคือ การทำนามากที่สุด ส่วนมากมีการประกอบอาชีพรอง คือเลี้ยงสัตว์ สภาพการถือครองที่ดิน ส่วนมากเป็นของตนเอง มีจำนวนแรงงานด้านการเกษตรส่วนมากมีสมาชิกตั้งแต่ 4 – 6 คน มากที่สุดคือ ร้อยละ ภาวะด้านหนี้สินของเกษตรกรมีการกู้ยืมมากที่สุดโดยแหล่งที่มาของเงินกู้มากที่สุดของเกษตรกรคือ ธ.ก.ส. ด้านประสบการณ์ด้านการฝึกอบรม ส่วนมากไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมมากที่สุด แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับทางการเกษตรมากที่สุดคือ สื่อสารมวลชน วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ในกรณีประสบปัญหาทางการเกษตร เกษตรกรจะแก้ปัญหาจากประสบการณ์มากที่สุด เกษตรกรมีรายได้มากกว่า 20,000 บาท/ปี มากที่สุด

ความต้องการเข้ารับการศึกษาอบรมทางการเกษตร

ด้านวิชาการ (ความรู้และทักษะต่างๆ)

ด้านการเพาะปลูก

ในด้านเพาะปลูกพืช เกษตรกรมีความต้องการเข้ารับการศึกษาอบรมในเรื่องการปลูกผักเพื่อการค้าเป็นอันดับหนึ่งและมีความต้องการฝึกอบรมอันดับสุดท้ายคือ วนเกษตร

ด้านปศุสัตว์

ในด้านปศุสัตว์ เกษตรกรมีความต้องการเข้ารับการศึกษาอบรมในเรื่องการเลี้ยงไก่และการเลี้ยงสุกรที่เท่ากันเป็นอันดับหนึ่ง มีความต้องการเข้ารับการศึกษาอบรมเป็นอันดับสุดท้ายคือ การเลี้ยงกบ

ด้านประมง

ในด้านประมง เกษตรกรมีความต้องการฝึกอบรมในเรื่องการเลี้ยงปลาในระบบเกษตรผสมผสานเป็นอันดับหนึ่ง และมีความต้องการเข้ารับการศึกษาอบรมเป็นอันดับสุดท้าย คือ เทคนิคการทำนาถ้ำ

ด้านเครื่องมือทางการเกษตร

ในด้านเครื่องมือทางการเกษตร เกษตรกรมีความต้องการเข้ารับการศึกษาอบรมในเรื่องการซ่อมเครื่องมือเครื่องทุ่นแรงทางการเกษตร และการติดตั้งระบบน้ำทางการเกษตรเป็นอันดับแรก และมีความต้องการเข้ารับการศึกษาอบรมอันดับสุดท้ายคือเรื่อง ช่างไฟในโรงเรียน

ด้านธุรกิจเกษตร

ในด้านธุรกิจเกษตร เกษตรกรมีความต้องการเข้ารับการศึกษาอบรมในเรื่องการการตลาดผลผลิตเกษตรอยู่ในระดับความต้องการเป็นอันดับแรก และมีความต้องการเข้ารับการศึกษาอบรมอันดับสุดท้ายคือ เรื่องการจัดระบบการผลิตและการตลาด

ด้านอุตสาหกรรมเกษตร

ในด้านอุตสาหกรรมเกษตร เกษตรกรมีความต้องการฝึกอบรมในเรื่องการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร มากเป็นอันดับแรก และที่มีความต้องการเข้ารับการฝึกอบรมอันดับสุดท้าย คือ เรื่องการถนอมผลผลิตทางการเกษตร

ด้านการจัดการ

เกษตรกรต้องการให้มีการจัดการฝึกอบรม ปีละครั้งมากที่สุดในการฝึกอบรมแต่ละครั้ง ต้องการให้มีระยะเวลาในการฝึกอบรมครั้งละ 3 วัน มากที่สุด สำหรับช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเข้ารับการฝึกอบรมมากที่สุดคือ เต็มวัน วันที่สะดวกที่สุดในการฝึกอบรมคือวันหยุดราชการ (เสาร์ - อาทิตย์) เดือนที่เหมาะสมที่สุดคือเดือนเมษายน และในการฝึกอบรมแต่ละครั้งเกษตรกรมีความต้องการมุ่งเน้นในด้านบรรยายและปฏิบัติมากที่สุด สถานที่ที่ต้องการให้มีการฝึกอบรมมากที่สุด คือ โรงเรียนบ้าน โนนค้อ

ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการเกษตรของเกษตรกร

ส่วนใหญ่เกษตรกรไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม ข้อเสนอแนะของเกษตรกร คือ อยากให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องการเพาะปลูก ปศุสัตว์ และประมงมากที่สุด

การทดสอบสมมติฐาน

จากการศึกษาพบว่าสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสัมพันธ์ต่อการฝึกอบรมทางการเกษตร

ทางด้านเพศ พบว่า ยอมรับสมมติฐานว่าเกษตรกรที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการฝึกอบรมต่างกัน ในบางเนื้อหากับด้านเครื่องมือทางการเกษตร ด้านธุรกิจเกษตร ด้านอุตสาหกรรมเกษตร ส่วนด้านการเพาะปลูกพืช ด้านปศุสัตว์ ด้านประมง ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการฝึกอบรมทางการเกษตรของเกษตรกร

ทางด้านอายุ ยอมรับสมมติฐานว่าเกษตรกรที่มีอายุต่างกันมีความต้องการฝึกอบรมต่างกัน ในเนื้อหาบางส่วน คือ ด้านอุตสาหกรรมเกษตร ส่วนทางด้านเพาะปลูกพืช ด้านปศุสัตว์ ด้านประมง ด้านธุรกิจเกษตร ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการฝึกอบรมทางการเกษตรของเกษตรกร

ทางด้านการศึกษา พบว่า การศึกษาไม่มีผลต่อความสัมพันธ์ต่อการฝึกอบรมทางการเกษตรของเกษตรกร ถึงแม้จะมีคามแตกต่างทางการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาของผู้วิจัย

จากข้อมูลที่ได้ ผู้กระทำการวิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. เนื้อหาของเรื่องที่ฝึกอบรม ควรจะคำนึงถึงสภาพพื้นที่ของเกษตรกรในการรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ทันสมัยได้ และเกษตรกรสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง
2. การฝึกอบรมที่ผ่านมายังไม่มีการเข้าไปฝึกอบรมทางการเกษตรภายในหมู่บ้าน ซึ่งเกษตรกรก็อยากให้มีการจัดการฝึกอบรมทางเกษตรมากเหมือนกัน โดยเฉพาะทางด้านพืชและสัตว์
3. ยังขาดเจ้าหน้าที่ที่จะไปให้ความรู้ทางด้านการเกษตรภายในหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ไม่ให้ความสนใจ
4. ถ้าหากมีการจัดการฝึกอบรม เจ้าหน้าที่ควรศึกษาสภาพพื้นฐานต่างๆ ภายในหมู่บ้านก่อน เพื่อให้ตรงกับอาชีพและความต้องการของเกษตรกร
5. จากผลของการทดสอบสมมุติฐาน คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้จัดการฝึกอบรมควรจัดการฝึกอบรมในเรื่องที่เกษตรกรมีความสนใจมากที่สุด ที่เป็นปัญหาอยู่ในขณะนี้ โดยเฉพาะเรื่องของการเพาะปลูกและปศุสัตว์ที่เป็นที่ต้องการมากของเกษตรกรภายในหมู่บ้านนี้

เอกสารอ้างอิง

แก้ว เอกสุภักดิ์ . 2539 . ความต้องการในการฝึกอบรมทางการเกษตร ตำบลสะแก อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี . ปัญหาพิเศษปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง . กรุงเทพมหานคร .

ชัยรี นฤทุม . 2526 . หลักการส่งเสริมทั่วไป (ส.ส. 401) ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เดโช สวณานนท์ . 2516 . จิตวิทยาสังคม . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์

ทองฟู ชินนะโชติ . 2531 . การฝึกอบรมและพัฒนาบุคคล . กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

น้อย ศิริโชติ . 2523 . เทคนิคการฝึกอบรม . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรศาสตร์

บุญธรรม ศรีสะอาด . วิธีทางสถิติสำหรับวิจัย . ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ประคอง กรรณสูตร . 2528 . สถิติประยุกต์สำหรับครู . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนา

พัฒนา สุขประเสริฐ . 2541 . กลยุทธ์ในการฝึกอบรม . ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มาลัย หุวะนันท์ . 2507 . ข้อคิดในการพัฒนาข้าราชการ . วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ ฉบับพิเศษ : 425

วิจิตร อาวะกุล . 2528 . เทคนิคมนุษยสัมพันธ์ . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์โอ. เอส. การพิมพ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ศุภสมบุญ อึ้งรัตนกร. 2535. การสำรวจความต้องการในการฝึกอบรมทางด้านการเกษตรของเกษตรกรในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร. งานวิจัยสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สุกานดา จันทนฤกษ์. 2529. นโยบายการเกษตร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุรพล จันทราปิตย์. 2523. เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรบริหารงานส่งเสริมและพัฒนาชุมชน. สำนักงานส่งเสริมพัฒนาชุมชนและการฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรพล เศรษฐบุตร. 2541. ความต้องการในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมของเกษตรกรในตำบลรวมโค อำเภอบึงสามพัน จังหวัดชุมพร. รายงานการวิจัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สุรินทร์ นิยมบางกูร. 2533. สถิติวิจัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อุทัย สังข์สุวรรณ. 2528. ความต้องการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมของราษฎรอาสาสมัครในโครงการพัฒนาผู้นำเข็ก (เขาค้อ) จังหวัดเพชรบูรณ์. จังหวัดเพชรบูรณ์.
- อุทัย หิรัญโต. 2523. หลักการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- อรัญ สิงห์คำ. 2523. ความต้องการฝึกอบรมของเกษตรกรผู้เลี้ยงไหมในอำเภอเสนานิคม จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร.

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถาม

ความต้องการฝึกอบรมทางการเกษตรของเกษตรกร บ้านโนนค้อ ตำบลสะแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

คำแนะนำ โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงที่สุด

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการของเกษตรกร

1. เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง
2. อายุ _____ ปี
3. ระดับการศึกษา
( ) ไม่ได้รับการศึกษา ( ) มัธยมศึกษาตอนปลาย
( ) ประถมศึกษาตอนต้น ( ) อนุปริญญา
( ) ประถมศึกษาตอนปลาย ( ) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
( ) มัธยมศึกษาตอนต้น ( ) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)
( ) ปริญญาตรี ( ) อื่น ๆ (ระบุ) _____
4. สถานภาพทางการสมรส
( ) โสด ( ) สมรส
( ) อื่น ๆ (ระบุ) _____
5. ภูมิลำเนาเดิม
( ) อยู่ในหมู่บ้านโนนค้อ
( ) ย้ายมาจาก (ระบุ) _____
6. อาชีพหลักของท่าน (รายได้จากการทำการเกษตร)
( ) ทำนา ( ) ทำไร่
( ) ทำสวน ( ) เลี้ยงสัตว์
( ) อื่น ๆ (ระบุ) _____

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. อาชีพรอง (อาชีพเสริมจากรายได้หลัก)

- ( ) ทำนา ( ) ทำไร่
( ) ทำสวน ( ) เลี้ยงสัตว์
( ) อื่น ๆ (ระบุ) _____

8. ท่านมีพื้นที่ในการครอบครองทั้งหมด

- ( ) เป็นของตนเอง ( ) เช่า
( ) อื่น ๆ (ระบุ) _____

9. จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ใช้เป็นแรงงานทางการเกษตร (รวมผู้ตอบ) _____ คน

10. ภาวะหนี้สินของครอบครัว ที่ผ่านมามีการกู้ยืมเงินมาเพื่อใช้จ่ายหรือไม่

- ( ) กู้ ( ) ไม่กู้

ถ้ากู้ แหล่งที่กู้มาคือ

- ( ) ชกส. ( ) ธนาคารพาณิชย์
( ) พ่อค้า ( ) สหกรณ์การเกษตร
( ) ญาติพี่น้อง ( ) เพื่อนบ้าน
( ) อื่น ๆ (ระบุ) _____

11. ท่านเคยเข้ารับการฝึกอบรมทางการเกษตร หรือไม่

- ( ) เคย ( ) ไม่เคย

13. ถ้าเคย ท่านได้รับการฝึกอบรมจากที่ใด

- ( ) สำนักงานเกษตรอำเภอ
( ) สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ
( ) สถาบันการศึกษา
( ) สถาบันเอกชน (ระบุ) _____

14. ที่ผ่านมามีท่านได้รับความรู้ทางด้านการเกษตรจากแหล่งใด

- ( ) เจ้าหน้าที่ของรัฐ (ระบุ) _____
( ) วารสาร หนังสือทางการเกษตร
( ) ติดตามความรู้ทางสื่อสารมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์
( ) อื่น ๆ (ระบุ) _____

15. ในกรณีที่ประสบปัญหาทางการเกษตรท่านปรึกษาใคร

- ( ) เจ้าหน้าที่ของรัฐ (ระบุ) _____
- ( ) เพื่อนบ้าน
- ( ) แก้ปัญหาจากประสบการณ์
- ( ) อื่น ๆ (ระบุ) _____

16. ท่านมีรายได้ทั้งหมดปีละประมาณ (กะประมาณ) _____ บาท

- ( ) ต่ำกว่า 5,000 บาท
- ( ) 5,000 - 10,000 บาท
- ( ) 10,001 - 15,000 บาท
- ( ) 15,001 - 20,000 บาท
- ( ) มากกว่า 20,000 บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 ความต้องการฝึกอบรมทางด้านการเกษตรของเกษตรกร

1. ด้านเนื้อหาวิชาการ (ความรู้และทักษะต่าง ๆ) ในการฝึกอบรม

ท่านมีความคิดเห็นว่า ความรู้ หรือทักษะด้านใดที่จำเป็น หรือมีความสำคัญต่ออาชีพที่ท่านกำลังทำอยู่ โดยประมาณระดับความต้องการฝึกอบรมในเนื้อหาวิชานั้น ๆ ว่ามีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด โดยใช้เกณฑ์ข้างล่างนี้ประกอบการพิจารณา

3 มาก มีความต้องการเข้ารับการฝึกอบรม มาก เพราะ เป็นเนื้อหาวิชาที่ตรงกับอาชีพที่ท่านประกอบอยู่ และท่านมีความสนใจเป็นพิเศษ

2 ปานกลาง มีความต้องการฝึกอบรม ปานกลาง เพราะเป็นเนื้อหาที่ช่วยสนับสนุนในอาชีพของท่าน และท่านความสนใจปานกลาง

1 น้อย มีความต้องการฝึกอบรมน้อย เพราะเป็นเนื้อหาวิชาที่ท่านสนใจน้อย

1. ด้านการเพาะปลูกพืช

( ) ต้องการ

( ) ไม่ต้องการ

ความรู้เรื่อง ...../การใช้ทักษะ	ระดับความต้องการ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. การขยายพันธุ์พืช			
2. การตกแต่งกิ่งผล ไม้			
3. เทคนิคการเพาะเห็ด			
4. การปลูกผักเพื่อการค้า			
5. การปลูก ไม้ผล			
6. การปลูกพืชไร่			
7. การปลูกผักสวนครัว			
8. การขยายพันธุ์ไม้ผล			
9. การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช			
10. การทำปุ๋ยหมัก			
11. การปรับปรุงดินเพื่อการเกษตร			
12. เทคนิคการไถ			
13. การเตรียมดินเพื่อการเพาะปลูก			
14. การใช้สารเคมีเพื่อการเกษตร			
15. การปลูกพืชแบบผสมผสาน (ทำการเกษตรแบบปลูกพืชในที่เกี่ยวข้องกันหลายๆ ชนิด)			
16. การเกษตรธรรมชาติ (ทำการเกษตรแบบไม่มีการไถพรวน ไม่ใส่ปุ๋ยเคมี ปล่อยตามธรรมชาติ)			
17. วนเกษตร (การปลูกพืชให้อยู่ในลักษณะเหมือนกับป่า ไม่ใช้สารเคมี และปุ๋ยเคมี)			
18. อื่น ๆ (ระบุ) -----			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ด้านการปศุสัตว์

( ) ต้องการ

( ) ไม่ต้องการ

ความรู้เรื่อง ...../การใช้ทักษะ	ระดับความต้องการ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. การเลี้ยงไก่			
2. การเลี้ยงเป็ด			
3. การเลี้ยงหมู			
4. การเลี้ยงวัว			
5. การเลี้ยงควาย			
6. การเลี้ยงกบ			
7. การป้องกันและรักษาโรคสัตว์			
8. อาหารสัตว์			
9. การผสมเทียม - ปรับปรุงพันธุ์สัตว์			
10. การสร้างโรงเรือน			
11. อื่น ๆ (ระบุ) _____			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ด้านประมง

( ) ต้องการ

( ) ไม่ต้องการ

ความรู้เรื่อง ...../การใช้ทักษะ	ระดับความต้องการ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. เทคนิคการทำนากุ้ง			
2. การเลี้ยงปลาในกระชัง			
3. การเลี้ยงปลาให้ผลผลิตสูง			
4. การผลิตอาหารปลา			
5. การเพาะพันธุ์ปลาและการผสมเทียมปลา			
6. การป้องกันรักษาโรคปลา			
7. การเลี้ยงปลาในระบบเกษตรผสมผสาน			
8. อื่น ๆ (ระบุ) -----			

4. ด้านเครื่องมือทางการเกษตร ( ) ต้องการ

( ) ไม่ต้องการ

ความรู้เรื่อง ...../การใช้ทักษะ	ระดับความต้องการ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. ช่างไฟในโรงเรียน			
2. ช่างก่อสร้างในโรงเรียน			
3. ช่างประปาในโรงเรียน			
4. เครื่องทุนแรงในไร่นา			
5. การซ่อมเครื่องมือเครื่องทุนแรงทางการเกษตร			
6. การติดตั้งระบบน้ำทางการเกษตร			
7. อื่น ๆ (ระบุ) -----			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ด้านธุรกิจเกษตร

( ) ต้องการ

( ) ไม่ต้องการ

ความรู้เรื่อง ...../การใช้ทักษะ	ระดับความต้องการ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. ข้อมูลข่าวสารด้านการตลาด			
2. การจัดระบบการผลิตและการตลาด			
3. การจัดตั้งกลุ่มแม่บ้าน			
4. สหกรณ์การเกษตร			
5. การตลาดผลผลิตเกษตร			
6. อื่น ๆ ระบุ -----			

6. ด้านอุตสาหกรรมเกษตร

( ) ต้องการ

( ) ไม่ต้องการ

ความรู้เรื่อง ...../การใช้ทักษะ	ระดับความต้องการ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. การเก็บรักษาผลผลิตทางการเกษตร			
2. การถนอมผลผลิตทางการเกษตร			
3. การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร			
4. อื่น ๆ ระบุ -----			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ด้านการจัดฝึกอบรม

โปรดกาเครื่องหมาย ลงใน ( ) หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

1. ถ้ามีการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับด้านการเกษตรในหมู่บ้านของท่าน ท่านจะเข้าร่วมหรือไม่

( ) เข้าร่วม

( ) ไม่เข้าร่วม

ระบุ สาเหตุ _____

2. ในแต่ละปีท่านต้องการเข้ารับการฝึกอบรมอย่างน้อยเป็นเวลาประมาณ

( ) 3 เดือน/ครั้ง

( ) ปีละครั้ง

( ) 6 เดือน/ครั้ง

( ) อื่น ๆ (ระบุ) _____

3. ระยะเวลาในการฝึกอบรมที่ท่านคิดว่าเหมาะสมที่สุด คือ

( ) 1 วัน

( ) 2 วัน

( ) 3 วัน

( ) 4 วัน

( ) 5 วัน

( ) อื่น ๆ (ระบุ) _____

4. วันที่ท่านคิดว่าสะดวกที่สุดในการเข้ารับการฝึกอบรม คือ

( ) วันราชการ (จันทร์-ศุกร์)

( ) วันหยุดราชการ (เสาร์-อาทิตย์)

( ) สะดวกทุกวัน

5. ช่วงเวลาที่เหมาะสม

( ) ช่วงเช้า

( ) ช่วงบ่าย

( ) เต็มวัน

( ) อื่น ๆ (ระบุ) _____

6. เดือนที่ท่านคิดว่าสะดวกที่สุด ที่จะเข้ารับการฝึกอบรม

( ) มกราคม

( ) กรกฎาคม

( ) กุมภาพันธ์

( ) สิงหาคม

( ) มีนาคม

( ) กันยายน

( ) เมษายน

( ) ตุลาคม

( ) พฤษภาคม

( ) พฤศจิกายน

( ) มิถุนายน

( ) ธันวาคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. ในการฝึกอบรมท่านต้องการเน้นหนักในด้านใดมากที่สุด (ตอบเพียงข้อเดียว)

☐ การบรรยาย	☐ การปฏิบัติ
☐ การบรรยายและการปฏิบัติ	☐ การสาธิตวิธี
☐ ศึกษาดูงานนอกสถานที่	☐ อื่น ๆ (ระบุ) _____

8. สถานที่ต้องการให้มีการฝึกอบรม

☐ โรงเรียนบ้านโนนค้อ	☐ ศาลากลางหมู่บ้าน
☐ วัดบ้านโนนค้อ	☐ อื่น ๆ (ระบุ) _____

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการฝึกอบรมทางการเกษตร

1. ท่านเคยมีปัญหาลักษณะเกี่ยวกับการฝึกอบรมทางการเกษตรหรือไม่

( ) มีปัญหา

( ) ไม่มีปัญหา

ถ้ามีปัญหา โปรดระบุ _____

2. ข้อเสนอแนะ

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้